

“Finansal Kriz Dönemlerinde Yatırım Teşvik Tedbirlerinin Önemi Ve Küçük Ve Orta Boy İşletmeler (KOBİ)’ler Üzerindeki Etkileri (Malatya Örneği)

M. Cem DANACI*

Abdullah DURAN**

Ülkemizin coğrafi alan olarak %60’ın üzerinde bir bölümünün geri kalmış bölgeler statüsünde olduğu bir gerçektir. Ülkenin büyük bir kısmının bölgesel amaçlı çalışmaların kapsamında olması, bu alanların alt yapı sorunlarının giderilmesi ve ekonomik hareketliliğin sağlanması için gerekli kamusal fonların temininde sorunlar yaratmaktadır.

Ülkelerin izledikleri ekonomi politikalarında teşvik tedbirlerinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Yatırımların, üretimin ve ihracatın özendirilmesinde oldukça etken bir faktör konumundadır. Bu nedenle daha dar kapsamlı belirli derecede ekonomik aktifliğin olduğu pilot il ve bölgelerde sistem çalışmalarının yoğunlaştırılması elbette ki daha yararlı olacaktır. Yatırımları hızlandırmak sektörel ve bölgesel yatırım planlarının yapılmasında yönlendirici olabilmek değişen dünya koşullarına uyum sağlayabilmek için teşvik tedbirlerinin önemi göz ardı edilemez. Kamuoyunda yanlış bir anlayış teşvik belgesi almanın hazine nakit para alma ile eşdeğer görülmesidir. Ancak mevzuata bakıldığında Küçük ve Orta Boy İşletmeler (KOBİ)ler ve az gelişmiş yörelerde yarım kalmış yatırımlara yönelik krediler dışında teşvik tedbirlerinin esas itibarıyla vergisel olduğu görülmektedir. Malatya coğrafi konum, tarihsel geçmişi, mevcut ekonomik potansiyeli ile çevre illere ışık tutabilecek, hatta orta ve yakın doğuya açılacak bir kapı olabilecek potansiyele sahiptir.

Anahtar kelimeler: Kriz-Teşvik belgesi-Yatırım indirimi-Fon

Abstract

THE IMPORTANCE OF INVESTMENT-INCENTIVE MEASURES IN FINANCIAL CRISIS AND THEIR EFFECTS ON SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES (MALATYA EXAMPLE)

Approximately 60% of TURKEY’s geographical region is in an underdeveloped region status. The country is mostly in the scope of regional studies and this causes troubles in getting public sector resources needed to overcome infrastructure problems and provision of economic activity.

Incentive measures have an important role on the economic policies of countries. They are very effective on encouraging investments, production and export. So it would be more useful to concentrate the incentive system studies in more narrowly provinces and regions. The importance of the incentive measures can’t be ignored in acceleration of investments, being directive in sectoral and regional planning and adapting to world’s changing environment. There is a misunderstanding such that getting incentive certificate means the same as getting Money from the treasury. But when the legislation is examined except the loans for small and medium-sized enterprises (SMEs) and unfinished investments in underdeveloped regions it is seen that the incentive measures are virtually taxational. Malatya with its geographical location, historical background and existing economic potential, can set light to nearby provinces, moreover can act as a door open to Middle and Near East.

Keywords: Crisis-Incentive certificate- The investment, incentive-Fund

* İnönü Üniversitesi, İİBF , İşletme Bölümü, Öğretim Üyesi

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Makine Mühendisi, MTSO

GİRİŞ

Ülkelerin izledikleri ekonomi politikalarında teşvik tedbirlerinin Önemli bir yeri bulunmaktadır. Devlet Yardımları olarak da ifade edilen bu tedbirler yatırımların, üretimin ve ihracatın özendirilmesinde önemli katkılar sağlamaktadır. Ülkelerin temel amacı, mal ve hizmet üretimini artırarak, insanların yaşam düzeyini yükseltmek ve yaratılan katma değerın çeşitli toplum kesimleri arasında adil bir şekilde dağılımını sağlamaktır. Çok genel bir ifadeyle gelişmiş ülke; demokrasi ile yönetilen, kişi başına gelir düzeyi yüksek ve gelir dağılımı dengeli olan bir ülke olarak ifade edilebilir. Bu amaca ulaşmak için üretim ve ihracatın, dolayısıyla yatırımların hedeflenen bir düzeye çıkarılması gereklidir. Bu nedenle yatırım olgusu makro ekonomik plan ve programların ana eksenini oluşturmaktadır. Yatırımları hızlandırmak, sektörel ve bölgesel yatırım planlarının yapılmasında yönlendirici olabilmek, değişen dünya koşullarına uyum sağlayabilmek için teşvik tedbirlerinin önemi göz ardı edilemez.

Kamuoyunda yatırım teşvik belgesinin, ya yatırım yapılmasına izin veren bir belge olduğu ya da, yatırım tutarı olarak bilinen kısmının devlet tarafından kısmen ya da tamamına yakının finanse edildiği şeklinde yanlış değerlendirmeler olabilmektedir. Oysa yatırım teşvik belgesi, yatırımın yapılıp yapılmamasına izin veren bir belge değil, yatırımcı tarafından yatırımın yapılmasına karar verildiğinde yatırımcıya Devletçe bazı avantajlar sağlayan bir belgedir. Şüphesiz ki, serbest piyasa ekonomist mantığı içerisinde bu belge olmadan ve dolayısıyla Devletçe sağlanan imkanlardan yararlanmadan da yatırımcı yatırım yapabilir.

Kamuoyundaki bir başka yanlış anlayış, teşvik belgesi almanın Hazine'den nakit para alma ile eşdeğer görülmesidir. Şu an uygulamada olan teşvik mevzuatına bakıldığında, Küçük ve Orta Boy İşletmeler (KOBİ) ve az gelişmiş yörelerde yarım kalmış yatırımlara yönelik krediler dışında teşvik tedbirlerinin esas itibariyle vergisel olduğu görülecektir. 1994 yılına kadar çeşitli şekillerde uygulanan fon kaynaklı kredi, vb. nakit teşvikler; gerek uluslararası yükümlülüklerimiz ve gerekse Hazine'nin nakit imkanları nedeniyle uygulamadan kaldırılmıştır. Vergisel teşvikler ise Devletin bazı vergilerden vazgeçmesi yoluyla yatırımcılara destek olması anlamına gelmektedir.

1988 yılında çıkarılan kısaca K.K.D.P. (Kaynak Kullanımı Destekleme Primi) olarak bilinen hibe şeklindeki teşvikler vardı ancak bu daha sonra fon kaynaklı krediye dönüştürülmüştür. O dönemlerde sağlanan teşvikler ile ilimiz yatırım profili kamu sektöründen reel sektöre geçiş yapmıştır. Malatya 1.Organize Sanayi Bölgesi 1978 yılında temeli atılmış ancak 10 yıl sonra sağlanan bu teşviklerle (KKDP) ancak yatırımcıya cazip hale gelmiştir.

İlimizin gelişmesinde en önemli bir değeri olan OSB'lerin en önemli lokomotifleri olan teşvikler, gerek mevcut işletmelerin rekabet şartlarını batı illerine göre cazip hale getirmesi ve gerek yeni yatırımlar için en önemli unsurdur.

1-YATIRIM TEŞVİK BELGESİ, TANIMI, AMACI VE TÜRLERİ

1-a)Yatırım Teşviki :

Devletin, yatırım hacminin artırılması amacıyla, bu konularda önceliği olan yörelere daha çok olmak üzere, yatırımın cinsine bağlı olarak değişen oranlarda verilen ve yatırımcıya sunulan desteklerin tümüne yatırım teşviki denir.

1-b)Yatırım teşvik belgesi :

Yatırım Teşvik Belgesi tasarrufları yatırıma yönlendirmek suretiyle, katma değeri yüksek, ileri ve uygun teknolojileri kullanarak bölgeler arası dengesizlikleri gidermek, istihdam yaratmak ve uluslar arası rekabet gücü sağlamak için yatırımların devlet tarafından desteklenmesi amacıyla verilen bir belgedir. Ya da , sermaye birikimini yatırıma yönlendirmek, üretimde yüksek katma değer yaratmak, teknoloji kullanımını ve yenilenmesini özendirerek, bölgeler arası ekonomik dengesizlikleri gidermek, istihdam yaratmak ve dünya ölçeğinde rekabet gücü sağlamak için yatırımların ve yatırımcıların devlet tarafından desteklenmesi amacıyla verilen bir belgedir.

Yatırım Teşvik Belgesi alınması Devlet tarafından, yatırımcıya kredi verileceği anlamına gelmez. Ancak Hazine Müsteşarlığı tarafından yatırımcıya Yatırım Teşvik Belgesi verilmesi, yatırımı yapan şirkete aşağıda detaylandıracağımız hususlarda avantajlar sağlar. Bu belgede, yatırımcının yatırım yaptığı alanda büyük bir nakit çıkışını, dolayısı ile parasal sermayesinin eksilmesini önleyen destekler, muafiyetler ve indirimler söz konusudur. Yaptığı yatırımların genel nitelikleri Yatırım Teşvik Mevzuatına aykırı olmayan her girişimcinin yatırım teşvik belgesi olarak devlet yardımlarından yararlanması hem yatırımlar için sermaye yaratıcı unsurlara olanak yaratacak hem de yatırımların yaygınlaşmasını, öncelikli bölgelere doğru yatırım ağının genişlemesini sağlayacaktır. KOBİ Yatırım Teşvik belgesi ve Araştırma-geliştirme yatırımları, teknopark ve teknoparklarda yapılacak yatırımlar, çevre korumaya yönelik yatırımlar, hammaddelerini sözleşmeli üretim modeli ile temin eden tarımsal sanayi yatırımları, Bilim Teknoloji Yüksek Kurulu veya Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma kurumu tarafından belirlenen öncelikli teknoloji alanındaki yatırımlar, Bölgesel gelişmeye yönelik yatırımlar, organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinden oluşan organize küçük sanayi bölgelerine taşınacak yatırımlar hariç (Fon Kaynaklı Kredi olanağı mevcuttur). Yatırım yapan ve yaptığı yatırımların karakteristiği Yatırım Teşvik Mevzuatına uygun olan her yatırımcının yatırım teşvik belgesi olarak devlet yardımlarından faydalanması en doğal hakkıdır. Teşvik Belgesi sahibi olarak yapılacak yatırımda hem ulusal hem uluslar arası pazarlarda rekabet edebilme gücü yükseltilmiş olacaktır.

1-c)Yatırım Teşvik Belgesinde Amaç:

Teşvikler, son yıllarda gerileyen sektörlerin rekabetçi yapılarını tekrar kazanmalarında, konjonktürel dalgalanmaların etkilerini gidermede ve gelişmekte olan ülkelerde sanayileşme stratejisinin bir parçası olarak yatırım ve ihracatın özendirilmesinde sıkça kullanılmaktadır. Ayrıca, geri kalmış yörelerdeki ekonomik

dengesizliğin giderilmesi ve gelir dağılımının düzeltilmesi amacıyla da başvurulan ekonomi politikası araçlarıdır. Bu çalışmada daha çok, teşviklerin bölgesel dengesizliği giderme fonksiyonu üzerinde yoğunlaşmıştır.

Türkiye’de yatırımların teşviki, Kalkınma Planları ve Yıllık Programlar doğrultusunda, hazırlanan mevzuatla yürütülmektedir. Bu çerçevede, “Teşvik politikalarının, yeni istihdam imkanlarını geliştirecek, KOBİ’leri destekleyecek, kalkınmada öncelikli yörelerin gelişmesine ve teknolojik ilerlemeye katkıda bulunacak ve Gümrük Birliği’nin gerektirdiği rekabete uyumu sağlayacak şekilde uygulanması” hedeflenmektedir. Ayrıca, KOBİ’lerin kullandıkları kredilerin toplam krediler içindeki payını artırmaya yönelik çalışmalar yapılacağı, mevcut sistemin kredi olanaklarının geliştirileceği de vurgulanmıştır . KOBİ’lerin, devlet yardımları yanında bilgiye erişimin ve sermaye temininin kolaylaştırılması ve bürokrasinin azaltılması yoluyla desteklenmesine devam edileceği belirtilmektedir.

1-d)Yatırım Teşvik Belgesi Türleri :

Öncelikle belirtmek gerekir ki; teşvik belgesi almanın hazineden nakit para alma ile eşdeğer görülmesi yanlış bir kanıdır. KOBİ kredileri ve az gelişmiş yörelerde yarım kalmış yatırımlara yönelik krediler dışında, teşvik önlemlerinin asıl olarak vergisel nitelikte olduğu görülmektedir. 1994’e kadar çeşitli biçimlerde uygulanan fon kaynaklı kredi, vb nakit teşvikler; gerek uluslararası yükümlülüklerimiz ve gerekse Hazinesinin nakit olanakları nedeniyle uygulamadan kaldırılmıştır (Coşkun, 1999: 46). Türkiye’de yatırımların teşviki genel olarak Hazine Müsteşarlığı’ndan alınacak “teşvik belgesi”ne bağlanmıştır. Ancak teşvik belgesi olmadan da bazı teşviklerden yararlanmak mümkündür (Coşkun, 1999: 53) Belgeli yatırım teşvik türleri arasında; vergi, resim ve harç istisnası; gümrük vergisi ve toplu konut fonu istisnası; ithal ve yerli makine ve teçhizat KDV istisnası; yatırım indirimi; bedelsiz yatırım yeri tahsisi; işlemlerde vergi, resim harç istisnası; enerji bedeli indirimi; bölgesel gelişmeye yönelik fondan kredi tahsisi gibi teşvikler yer almaktadır. Teşvik belgesi alma şartı bulunmayan teşvik türleri arasında ise; bina inşaat harcı istisnası; 4325 sayılı kanunun getirdiği bazı teşvikler ve yarım kalmış yatırımlara yönelik krediler bulunmaktadır.

Görüldüğü gibi, yatırım teşvik belgesi almadan da ülkemizde yatırım özendirilmelerinden yararlanma olanağı bulunmaktadır. Ancak, yatırım teşvik belgesi sahibi bir yatırımcının belgesiz bir yatırımcıya göre en azından psikolojik olarak finansal kurumlar karşısında daha güçlü konumda olacağı açıktır. Küçük ve Orta Boy İşletmeler (KOBİ) sağladıkları ekonomik katkılar nedeniyle günümüz ekonomi politikalarının dolayısıyla teşvik politikalarının önemli bir unsuru haline gelmişlerdir. Hemen her ülke kalkınma politikalarında KOBİ’lere geniş yer vermektedir. Türkiye’de KOBİ’lerin teşviki, mevzuattaki yerini 16 Ekim 1996’da çıkan KOBİ teşvik kararname ile almıştır. KOBİ’ler için daha önce belirtilen vergisel teşviklerin yanı sıra düşük faizli kredi şeklinde teşvikler de sağlanmıştır. KOBİ kapsamına giren yatırımcıların, buldukları yerin Halk Bankası şubesine başvurmaları gerekmektedir. Teşvik belgesi için Hazine Müsteşarlığı’na müracaat yatırımcı adına Halk Bankasıyla yapılmaktadır. Böylece küçük ve orta boy yatırımcılara önemli bir kolaylık sağlanmaktadır. KOBİ’ler için makine ve teçhizat ile hammadde alımlarının desteklenmesi amacıyla teşvik belgesi düzenlenmektedir (Dilik ve Duran, 1998: 69).

Ayrıca, deprem sonucunda afet bölgesinde ekonomik ve ticari durumu sekteye uğrayan firmaların ekonomiye kazandırılması hususunda bölgeye yönelik hazırlanan teşvik paketi bağlamında, teşvik belgesine dayalı olarak yatırım yapan ve afetten etkilenen yatırımların mevcut haliyle tamamlanmış sayılarak teşvik belgelerine tamamlama vizelerinin yapılması ve böylece yürürlükteki mevzuatın kısıtlayıcı hükümlerinin aşılması, talep edilmesi halinde de yürürlükteki mevzuatta bulunan kısıtlamalara tabi tutulmasızın hasarlı olan kısım için yeni teşvik belgesi düzenlenmesi olanaklı hale getirilmiştir (Serdengeçti, 2000a: 26-33). Teşvik mevzuatındaki son değişikliklerle teşvik sistemi açısından önemli bazı yenilikler getirilmiştir. Örneğin, bölgesel dengesizliği azaltma amacına yönelik olarak yatırım indirimi oranları yörelere göre ayrılaştırılmış (Köy % 100, normal yöre %60 ve gelişmiş yöreler %40), sabit yatırım tutarı 2 trilyonu aşmayan yatırım teşviklerinin verilmesinde başvuru ilin Sanayi Odalarına yetki devri öngörülmüştür. (Serdengeçti, 2001: 9-15).

1-1-TEŞVİK BELGESİ ALIMI İÇİN GEREKLİ BELGELER

Proje hazırlık için gerekli diğer evraklar

1. Yatırım Bilgi formu
2. Müracaat Harcı Makbuzu
3. Beyan ve Taahhüt
4. İmza sirküleri
5. Ticaret Sicil Gazeteleri
6. Kapasite Raporu (Tevsii yatırımlar için)
7. İthal ve Yerli alınacak makinelerinizin listesi (Varsa Proforma faturaları)
8. Şirket Ortaklarının Kısa özgeçmişleri (Doğum yılı, tarihi, tahsili ve tecrübe yılı vs)
9. Kiralık ise yıllık kira sözleşmesi,
10. Vergi Levhası fotokopisi
11. SSK Borcu Yoktur Yazısı (Kanun : 5510)
12. Çevresel Etki Değerlendirmesi “Olumlu Kararı” veya “Gerekli Değildir Kararı”

1-2-TÜRKİYE’DE YATIRIM VE KOBİ TEŞVİKLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Türkiye’de yatırım teşviklerinin dönemler itibariyle gelişimi 1968’den itibaren başlatılabilir. 1968-2000 döneminde yatırım teşviklerinin gelişimi Tablo 1’de görülmektedir. **Tablo 1:** Yatırım Teşviklerinin Dönemler İtibariyle Gelişimi (1968-2000)*

Dönem	Belge Adedi	Teşvik Belgesi (Milyar TL)	Teşvik Belgesi (Milyon ABD \$)	GSMH Payı (%)
1968-1972	608	39	3.057	3,5
1973-1977	3.600	472	29.938	13,1
1978-1982*	6.530	3.555	37.693	12,5
1983-1987	9.305	37.755	54.065	16,7
1988-1992	12.465	384.477	74.690	10,0
1993-1997	19.569	11.636.393	126.916	13,5
1998-2000**	10.779	17.495.736	-	-
Toplam	62.856	29.558.427	325.359	11,5

Kaynak: Duran, 1998: 135.

*1980 sonrası verileri HM ve Serdengeçti, 2000a: 37’den alınmıştır. **31.12.2000 tarihi itibariyle.

Tabloda görüldüğü gibi, Türkiye’de yatırım teşviklerinde ilk sıçrama 1973 sonrasında olmuştur. Bu dönemde teşvik tutarı GSMH’nın %13’ne kadar ulaşmıştır (Duran, 1998: 135). Bu gelişme takip eden dönemlerde devam etmiş, teşvik belgesi sayısı ve tutarları sürekli artmıştır. Fakat asıl artış, 1983-1987 döneminde olmuştur, bu dönemde teşvik tutarlarının GSMH’daki payı %16,7’yi bulmuştur. Dönemlerin ortalama payı (1998-2000 dönemi hariç) %11,5 düzeyinde olmuştur. Bu 32 yıllık dönemde, 62.856 belge ile 29,5 katrilyonluk teşvik verilmiştir. 1998-2000 döneminde, 17.4 katrilyonluk teşvik verilmiştir. Asya ve Rusya Krizlerinden ülkemizin etkilenmesi ve 17 Ağustos’ta yaşanan deprem nedeniyle bu dönemde verilen teşvikler yetersiz görülebilir. Fakat, uluslararası olumsuz ortam ve depremin hasar verdiği bir ekonomide bu normal karşılanabilir. Yatırım teşviklerinin dönemsel gelişimi konusunda yukarıdaki Tablo büyük oranda fikir vermeye birlikte, 1993-2000 dönemi yatırım teşvik belgelerinin gelişiminin verilmesi daha ayrıntılı bir analiz sağlamaktadır. Aşağıdaki tablo 2’de görüldüğü gibi, bu dönemde, 31.12.2000 tarihine kadar 29.1 katrilyon liralık toplam yatırım tutarına teşvikler sağlanmış ve bu teşviklerle iki milyondan fazla kişinin istihdamı öngörülmüştür. 1994, 1998 ve 1999 yıllarında Türkiye’nin yaşadığı ekonomik kriz nedeniyle yatırım teşviklerinin önemli ölçüde azaldığı görülmektedir. Fakat 1998’de görülen azalma, 1994 ve 1999 yılına göre önemli bir boyuta ulaşmamıştır.

Türkiye’de KOBİ’lere yönelik teşvikler, Ekim 1996’da başlamıştır.Tablo2’de KOBİ teşviklerinin yıllar itibariyle gelişimi görülmektedir. Tabloda görüldüğü gibi, 1997-2003 döneminde 6.428 KOBİ teşvik belgesi ile 371,63 trilyonluk kredi aktarımı sağlanmıştır.

Tablo-2-(KOBİ)Teşviklerinin yıllar itibariyle gelişimi

YIL	KOBİ	YATIRIM	İŞLETME	TOPLAM	SABİT	İSTİHDAM
1997	1.550	91.647.059	18.375.350	110.022.409	175.770.308	14.974
1998	1.171	53.588.566	13.270.729	66.859.295	114.159.916	12.117
1999	1.695	57.786.553	37.786.549	95.573.102	130.681.864	10.222
2000	1.229	37.757.778	26.242.056	63.999.834	85.479.946	5.587
2001	246	4.253.903	3.223.375	7.477.278	14.026.53	1 674
2002	390	14.188.452	5.552.338	19.740.789	46.418.326	1.498
2003	147	5.918.707	2.041.980	7.961.259	19.681.317	517
TOPLAM	.6.428	265.141.017	106.492.377	371.633.966	586.218.209	45.589

1-3-TEŞVİK BELGESİ ALINMA ŞARTLARI

Teşvik Belgesi tasarrufları yatırıma yönlendirmek suretiyle, katma değeri yüksek, ileri ve uygun teknolojileri kullanarak bölgeler arası dengesizlikleri gidermek, istihdam yaratmak ve uluslar arası rekabet gücü sağlamak için yatırımların devlet tarafından desteklenmesi amacıyla verilen bir belgedir. Yatırım Teşvik Belgesi alınması Devlet tarafından, yatırımcıya kredi verileceği anlamına gelmez. Hazine Müsteşarlığı tarafından Teşvik Belgesi verilmesi, yatırımı yapan şirkete aşağıda detaylandıracağımız hususlarda avantajlar sağlar. KOBİ Yatırım Teşvik belgesi ve Araştırma-geliştirme yatırımları, teknopark ve

teknoparklarda yapılacak yatırımlar, çevre korumaya yönelik yatırımlar, hammaddelerini sözleşmeli üretim modeli ile temin eden tarımsal sanayi yatırımları, Bilim Teknoloji Yüksek Kurulu veya Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma kurumu tarafından belirlenen öncelikli teknoloji alanındaki yatırımlar, Bölgesel gelişmeye yönelik yatırımlar, organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinden oluşan organize küçük sanayi bölgelerine taşınacak yatırımlar hariç,(Fon Kaynaklı Kredi olanağı mevcuttur.) Teşvik Belgesi firmaya nakit verilmesi anlamına gelmemektedir. Ancak yatırımcının kasasından büyük miktarlarda nakit para çıkmasını önleyen tedbirlerden oluşur. Yatırım yapan ve yaptığı yatırımların karakteristiği Yatırım Teşvik Mevzuatına uygun olan her yatırımcının yatırım teşvik belgesi olarak devlet yardımlarından faydalanması en doğal hakkıdır. Teşvik Belgesi sahibi olarak yapılacak yatırımda hem ulusal hem uluslar arası pazarlarda rekabet edebilme gücü yükseltilmiş olacaktır.

1-4-TEŞVİK BELGESİNİN SÜRESİ

1-4-a)Süre Uzatma Şartları: Süre uzatmanın şartı yatırıma başlanmış olmasıdır. Verilecek süre miktarı yasal **bir defaya mahsus** olmak üzere belge süresinin yarısı kadardır.

Belge Süresi: Belgenin süresi belgenin içinde aşağıdaki formatta gibi yazılıdır.

Yatırıma Başlama Tarihi : 18/06/2011

Yatırımın Bitiş Tarihi : 18/06/2013

Süre yatırımın başlama tarihi ile bittiği tarih arasındaki fark kadardır. Bu örnekte 2 yıldır. Örnek tarihlere göre belge süresinin yarısı kadar bir yıl ek süre alınabilir. Alınan süre ile belgenin süre sonu tarihi ise **18/06/2014** tarihi olacaktır. Teşvik Belgesi yasasına göre süre bir defa uzatılabilir.Tekrar süre verilmez. (Yatırıma başlanıldığının kabul edilebilmesi için, yatırımın büyüklüğü ve yatırım süresi ile uyumlu olarak altyapının hazırlanması, inşaat yapma, akreditif açılması gibi harcamaların makul ölçülerde yapılması şarttır. Yatırım projesine ilişkin fizibilite yapmak, şirket kurmak ve arsa-arazi almak yatırıma başlama sayılmaz.)

1-4-b)Mücbir sebep veya fevkalade hallerde süre uzatma: Yatırım, yatırımcının aşağıda belirtilen mücbir sebepler ve mücbir sebep veya fevkalade hal durumları ile ilgili diğer mevzuat gereği başka bakanlık, kamu kurum ve kuruluşlarından alınması gerekli izin ve ruhsat gibi diğer belgelerin temini veya kamu kurum ve kuruluşlarının uygulamaları sonucu firmaların faaliyetlerini durdurmalarından veya yürütememelerinden kaynaklanan süre nedeniyle, yatırımın verilen ek süreler de dahil gerçekleştirilemediğinin tevsik edilerek talep edilmesi halinde Müsteşarlıkça proje bazında bir defaya mahsus ek süre verilebilir.

1-4-c)Mücbir sebepler: İspatlanmak ve ilgili makamlardan alınan raporlarla tevsik edilmek kaydıyla, yangın, sel, deprem, fırtına vb. gibi konular mücbir sebep olarak kabul edilmektedir.

Tabii afetler ve yangın (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı veya Tarım ve Köyişleri Bakanlığı il müdürlükleri, itfaiye müdürlükleri veya ilgili diğer kurumlardan alınacak yazının sigorta hasar Ekspertiz raporu ile birlikte tevsiki),

Firmanın faaliyetinin kamu idarelerince durdurulması (firma faaliyetini durduran kamu kurumundan alınacak yazı ile tevsiki),

Grev ve lokavt (İl çalışma müdürlüklerinden alınacak yazı ile tevsiki),

Devletçe konulan yasaklar, savaş ve abluka hali,

Firmanın iflası ve şahıs firmalarında firma sahibinin ölümü (mahkeme kararı ile tevsiki),

Yatırım konusu makine-teçhizatın, yatırımcı iradesi ve kusuru dışında bir sebeple elden çıktığının (çalınması gibi) resmi kurumlardan alınacak belge ile tevsik edilmesi,

1-5-TEŞVİK BELGESİ KULLANIMINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Nasıl Kullanılır: Yerli ve ithal Makine Teçhizat alımlarınızda, yerli firma veya Gümrük idareleri makine listelerinize gerekli bilgiyi yazıp onaylamaları ile Gümrük Vergisi, KDV ve Fon ödemedi Yerli ve İthal makine alabilirsiniz.

2. Gerçekleşme Bilgisi: Belge kapsamında yapılan yatırımların gerçekleşme durumları, her yılın Ocak ve Temmuz aylarında Hazine Müsteşarlığı'na bildirilir.

3. Faiz Desteği: Teşvik belgeli yatırımınızı gerçekleştirmek maksadıyla bir yıldan daha uzun süreli alacağınız

3 ncü bölgelerde TL kredilerinde **3 puan**, Döviz kredilerinde **1 puan**,

4 ncü bölgelerde TL kredilerinde **5 puan**, Döviz kredilerinde **2 puan**,

Faiz desteği uygulanacaktır.

4. Değişiklikler: İhtiyacınız olan makineleri belgenize sonradan ekleyebilir ve değişiklik yapabilirsiniz.

5. Makine Alımları: Makinelerinizi, proforma fatura aldığınız firmalardan almak zorunda değilsiniz. İstedığınız firmadan istediğiniz markayı, günün gerçek fiyatları ile İthalde (+) / (-) **%50**, Yerli alımlarda (+) / (-) **%30** değerleri içinde listede değişiklik yapılmaksızın satın alabilirsiniz.

6. Harcama belgeleri: Teşvik belgesi başvurusundan önce ve süre bitiminden sonra aldığınız harcama faturaları Teşviklerden yararlanmaz.

7. Tamamlama Vizesi: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yatırımınızı tamamladıktan sonra belgenin kapatılması "Tamamlama Vizesi" zorunludur. Fatura ve diğer belgelerinizi ayrı bir klasörde saklayınız. Tamamlama vizesinin yapılamaması, aldığınız devlet yardımlarını cezaları ile birlikte geri ödemenize sebep olacaktır.

8. Süreler: Yatırım Teşvik Belgenizin süresi içinde yatırıma başlanmış ise ek süre alınabilir. Ek süre, belgede yazılı orijinal sürenin yarısı kadardır.

9. Asgari Yatırım Sınırı: Belge çıkarma sırasında talep ettiğiniz makinelerin tamamını almak zorunda değilsiniz. Kurulacak tesiste yatırımın bütünlüğünün sağlanması, mamul imalatının gerçekleşebilmesi, asgari yatırım tutarınızın; 3 ve 4 ncü bölgeler için 500.000 TL, 1 ve 2 nci bölgeler için 1.000.000 TL. sınırını aşması gerekmektedir.

1-6-TEŞVİK BELGESİ ALIMI İÇİN ÖNEMLİ BİLGİLER

Yatırım kararı öncesi firmanızı bilgilendirir. Yatırım yeri seçimi, Yatırım cinsleri menfaatleriniz, sorumluluklarınız hakkında detaylı bilgiler vererek doğru karar vermenizi sağlar.

- Firmanızın satın alacağı ithal ve yerli makineler hakkındaki ihtiyacınızı, Yatırım yeri ve yapılacak yatırım tutarı hakkındaki bilgileri sorar. Firmanıza ait başvuru evraklarınızı isteyerek başvuru dosyanızı hazırlar.
- Yatırım Teşvik Belgesi alabilmek için talep edilen 2872 sayılı Çevre kanununun 10. maddesine göre Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı yazısının alınmasını sağlar.
- Dosyanızı ilgili kuruma başvuru yapar, ortalama 10-20 gün içinde Yatırım Teşvik Belgeniz sonuçlanır.
- Belgenizi firmanıza gönderirken, belge ile ilgili haklarınız, sorumluluklarınız, kullanım süresince yapılması gerekenlerin yazıldığı kullanma kılavuzunu verir.
- Belgenizin kullanımı aşamasında malların fiyatlarında, miktarlarında, modellerinde değişiklik istediğiniz takdirde ilgili kurumdan gerekli işlemleri kısa sürede gerçekleştirir.
- Belgenizin kullanımı aşamasında bildirim yükümlülüklerinizi, firmanızı arayarak, mail, faks veya telefonla hatırlatır, kurumdaki işlemlerinin gerçekleştirir.
- Yatırımınızın tamamlanması halinde, gerçekleşme bilgilerinin firmanızdan alır, Yatırım durumunu kontrol eder. Gerçekleşmenin yeterliliği hakkında bilgilendirir, sorun olmaması halinde belgenizin kapatılması (Tamamlama vizesi) işlemlerini başlatır.
- Kurum uzmanlarının Tamamlama vizesi için yapacakları ekspertiz programlarını organize ederek belgenizin kapatılmasını sağlar.

1-7-TEŞVİK ÇEŞİTLERİ

Aşağıda teşvik başlıkları altında teşvik çeşitleri açıklanmaya çalışılmıştır:

1-7-1-5084 Sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 4 üncü maddesi uyarınca 10 veya daha fazla işçi çalıştıran vergi mükellefi işverenler/işyerleri için uygulanan istihdam teşviki,

1-7-2-18-29 yaş arası erkekler ile 18 yaşından büyük kadınlar için istihdam teşviki,

1-7-3-Sigorta primleri işveren hissesinin beş puanlık kısmının hazinece karşılanması şeklindeki istihdam teşviki,

1-7-4-Özürlü işçi çalıştıranlara yönelik istihdam teşviki,

1-7-5-4447 sayılı Kanununun 50 nci maddesinin beşinci fıkrasında düzenlenen istihdam teşviki,

1-7-6-4447 sayılı Kanununun geçici 9 uncu maddesinde düzenlenen istihdam teşviki,

1-7-7-Bakanlar Kurulunca alınan 2009/15199 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar uyarınca büyük ölçekli yatırımlar ile bölgesel uygulama kapsamında desteklenen yatırımlar için sağlanan istihdam teşviki,

1-7-8-5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanununun 3 üncü maddesi uyarınca araştırma ve geliştirme merkezlerine sağlanan istihdam teşviki,

1-7-9-5225 sayılı Kùltür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanununun 5 inci maddesi c bedi uyarınca kùltür yatırımı ve girişimleri için sağlanan istihdam teşviki,

1-7-10- 506 sayılı kanunun geçici 20.Maddesi kapsamındaki Sandıkların Yararlanabilecekleri Teşvikler,

1-7-11-Aynı anda birden fazla teşvikten yararlanma,

1-7-12-SGK'ya borcu olanların teşvikten yararlanmadaki durumu,

1-8-İhracat Teşvikleri,

1-8-1-İhracat teşviklerinin etkinliği

1-8-2-İhracat teşviklerinin firmanın ihracat başarısına toplam katkısı.

1-7-1-5084 Sayılı Kanun Uyarınca 10 veya Daha Fazla İşçi Çalıştıran Vergi Mükellefi İşverenler/İşyerleri İçin İstihdam Teşviki:

Halen devam etmekte olan ve teşvikler içerisinde en eski olanı 06.02.2004 tarih ve 25365 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5084 sayılı Kanuna bağlı olarak devam eden teşvik uygulamasıdır. Ancak bu Kanunda da 18.5.2005 tarih ve 25819 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5350 sayılı Kanun ve 30.12.2006 tarih - 26392 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5568 sayılı Kanunlarla çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Özellikle kalkınmada öncelikli bölgelerde uygulanmaktadır.

1-7-1-a-Kapsama Giren İller:

5084 sayılı Kanuna göre teşvik kapsamına sadece Adıyaman, Afyon, Ağrı, Aksaray, Amasya, Ardahan, Batman, Bartın, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Çankırı, Diyarbakır, Düzce, Erzincan, Erzurum, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Kırşehir, Malatya, Mardin, Muş, Ordu, Osmaniye, Siirt, Sinop, Sivas, Şanlıurfa, Şırnak, Tokat, Uşak, Van ve Yozgat illeri girerken, 5350 sayılı Kanunla 01.04.2005 tarihinden geçerli olmak üzere Kilis, Tunceli, Kastamonu, Nięde, Kahramanmaraş, Çorum, Artvin, Kütahya, Trabzon, Rize, Elazığ, Karaman ve Nevşehir olmak üzere 13 il daha teşvik uygulaması kapsamına alınmış en son olarak 5568 sayılı Kanunla da Çanakkale İlinin Gökçeada ve Bozcaada'daki işletmeler de kapsama dahil edilmiştir.

1-7-1-b-Teşvikin Kapsamı:

Buna göre, gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olan ve yukarıda belirtilen illerde faaliyet gösteren işverenler, fiilen on (dahil) veya daha fazla sigortalı çalıştırmaları koşuluyla, bu işyerinde çalıştırdıkları tüm sigortalılar için (sosyal güvenlik destek primine tabi olarak çalışanlardan dolayı tahakkuk ettirilen primler hariç) işveren hissesi teşvikinden yararlanabilmektedir.

Teşvik kapsamında dikkate alınacak fiilen çalışan sigortalı sayısının tespitinde, aylık prim ve hizmet belgesinde kayıtlı olup, bu belgede prim ödeme gün sayısı bulunan (çalışan) sigortalılar dikkate alınacaktır. Yasal süresi içinde birden fazla aylık prim ve hizmet belgesi verilmiş ise, sigortalı sayısının tespitinde, bu belgelerde prim ödeme gün sayısı bulunan sigortalıların toplam sayısı

dikkate alınacaktır. Dolayısıyla, sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar (emekliler) sigortalı sayısının tespitinde dikkate alınacak, aday çırak, çırak ve öğrenciler ile topluluk sigortasına tabi olanlar ise sigortalı sayısının tespitinde nazara alınmayacaktır.

Öte yandan, aylık sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi ve topluluk sigortası primlerinin işveren hissesi tutarları teşvik kapsamına dahil edilmeyecektir.

Kanun kapsamındaki illerde işverenlerin birden fazla işyeri bulunması durumunda ise, asgari on sigortalı çalıştırma şartı, işyerlerinin her biri için ayrı ayrı aranacaktır.

Söz konusu teşvik uygulaması kapsamında, 5510 sayılı Kanununun 80 ve 81. maddeleri uyarınca hesaplanan sigorta primlerinin işveren hissesinin; organize sanayi ve endüstri bölgelerinde kurulu (organize sanayi bölgesi yönetim kurulundan veya ticaret ya da sanayi odalarından alınacak bir belge ile kanıtlanması şartıyla) iş yerleri için tamamı, diğer yerlerdeki iş yerleri için yüzde sekseni Hazinece karşılanacaktır. Hazinece karşılanacak tutar, işçi sayısı ile prime esas kazanç alt sınırına göre hesaplanan işveren hissesi prim tutarının çarpımı sonucu bulunacak değer üzerinden, yukarıda belirtilen oranlara göre saptanan tutarı aşamaz. Ayrıca aylık sosyal güvenlik destek primi ile işsizlik sigortası priminin işveren hissesi kapsama dahil değildir.

Öte yandan işveren hissesine ait primlerin Hazinece karşılanabilmesi için, işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 5510 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Kuruma verilmesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin işçi hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın ödenmiş olması şart olduğu gibi, prim belgeleri süresinde verilmekle birlikte işveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde, Hazinece Kuruma yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı da işverenden tahsil edilecektir. Aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi geçirildikten sonra Kuruma verilmiş olması halinde, bu tür belgelerdeki sigorta primlerinin sigortalı ve işveren hisselerinin tümü işverenlerden tahsil edilecektir.

1-7-1-c-Muvazaalı İşlemler:

- Mevcut ve faaliyette bulunan işletmelerin devredilmesi, birleşmesi, bölünmesi veya nevi değiştirmesi,
- Mevcut bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad veya unvan veya bir iş birimi olarak açılması,
- Yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması,
- Şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi,

Gibi ek bir kapasite ve istihdam artışına neden olmayan işlemler yeni işe başlama veya yeni bir işyeri olarak kabul edilmeyecek, dolayısıyla teşvik kapsamına alınmayacaktır.

1-7-1-d-İşçi Sayısının Düşmesi:

Teşvik uygulaması kapsamına giren işyerlerinin sigorta primi işveren hissesi teşvikinden yararlanmak için gerekli olan şartları, müteakip aylarda da taşıyıp taşımadıkları düzenli olarak Kurum tarafından kontrol edilecek, teşvikten yararlanan bir işyerinde, daha sonra bu işyerinden sigortalı çıkarılması nedeniyle, bir sonraki ayda fiilen çalışan sigortalı sayısında azalma olmasına bağlı olarak, anılan işyeri işvereni, fiilen çalışan sigortalı sayısının on sigortalının altına düşmesi nedeniyle bu işyerinde sigortalı sayısı yeniden on sigortalıya ulaşmadıkça sigorta primi işveren hissesi teşvikinden yararlanamayacaktır ve bu aylar için yersiz olarak Hazinece karşılanmış olan bir prim varsa, bu prim 5510 sayılı Kanun 88 ve 89. maddeleri de nazara alınarak gecikme zammı ile birlikte işverenden tahsil edilecektir.

1-7-1-e-Uygulamanın Süresi:

Bu teşvik uygulaması 31.12.2008 tarihinde sona erecekken, ilk önce 18.02.2009 tarih ve 5838 sayılı Kanunun 32 nci maddesiyle 31.12.2009 tarihine kadar uzatılmış, son olarak da 05.02.2010 tarih - 27484 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5951 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 10 uncu maddesi ile 01.01.2010 tarihinden geçerli olmak üzere 31.12.2012 tarihine kadar uzatılmıştır.

1-7-1-f-Kapsam Dışı Kalan İşler ve İşverenler:

- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olan hizmet ve yapım işlerinin gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetler,
 - Kamu sektörüne ait işyerleri,
 - 01.04.2005 tarihinden itibaren uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden hizmet ve yapım işlerinin gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetler,
 - Gelir veya kurumlar vergisine tabi olmayan işverenler,
- bu teşvik uygulaması kapsamına girmemektedir.

Konuya ilişkin olarak 2007/48 - 2009/12 - 2009/46 - 2009/133 sayılı SGK genelgeleri yayınlanmıştır.

1-7-2-18/29 Yaş Arası Erkek İle 18 Yaşından Büyük Kadın Çalıştıran İşverenler İçin İstihdam Teşviki:

5763 sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 20. maddesi ile 4447 sayılı Kanuna eklenen geçici 7 inci madde ile getirilmiştir. Buna göre;

18 yaşından büyük - 29 yaşından küçük erkekler ile yaş şartı aranmaksızın 18 yaşından büyük kadınlardan; 01.07.2008 tarihinden önceki altı aya veya 2008 yılı Aralık ve 2009 yılı Ocak aylarına ilişkin Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalılar dışında

olması şartıyla, 01.07.2008 tarihinden önceki bir yıllık dönemde işyerine ait prim ve hizmet belgelerinde bildirilen ortalama sigortalı sayısına ilave olarak 01.07.2008 tarihinden itibaren iki yıl içinde yani 01.07.2010 tarihine kadar (en son 30.06.2010 tarihinde) işe alınan ve fiilen çalıştırılanlar için; 506 sayılı Kanunun 72 nci ve 73 üncü maddelerinde sayılan ve 78 inci maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin;

- Birinci yıl için yüzde yüzü,
- İkinci yıl için yüzde sekseni,
- Üçüncü yıl için yüzde altmışı,
- Dördüncü yıl için yüzde kırkı,
- Beşinci yıl için yüzde yirmisi,

İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanır.

İşveren hissesine ait primlerin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanabilmesi için, işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermeleri ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın tamamını ödemiş olmaları şarttır. Bu maddeye göre işveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde, İşsizlik Sigortası Fonundan Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı da işverenden tahsil edilir.

Bu madde hükümleri;

a-01.10.2003 tarihinden sonra özelleştirme kapsamında devir alınan işyerleri hariç olmak üzere, mevcut ve faaliyette bulunan işyerlerinin devredilmesi, birleşmesi, bölünmesi veya nevi değiştirmesi gibi hallerde yeni işe başlama olarak değerlendirilmez.

b-Mevcut bir işyerinin kapatılarak; değişik bir ad veya unvan ya da bir iş birimi olarak aynı faaliyette açılması veya çalışan sigortalıların bütün olarak devredilmesi halinde, bu işyerleri hakkında uygulanmaz.

c-Yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi ek bir kapasite ve istihdam artışına neden olmayan, sadece teşviklerden yararlanmak amacıyla yapılan işlemler hakkında uygulanmaz.

d-506 sayılı Kanun gereğince yapılan kontrol ve denetimler sonucunda çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği tespit edilen işyerleri hakkında bir yıl süreyle uygulanmaz.

e-8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan hizmet ve yapım konulu işyerlerine yönelik işyerleri hakkında uygulanmaz.

f-Kamu idareleri işyerleri hakkında uygulanmaz.

g-506 sayılı Kanuna göre sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ile yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanan prim tutarları gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz.

Bu maddeyle düzenlenen destek unsurundan diğer ilgili mevzuat uyarınca ayrıca yararlanmakta olan işverenler; aynı dönem için ve mükerrer olarak bu destek unsurundan yararlanamaz. Bu durumda, işverenlerin tercihleri dikkate alınmak suretiyle uygulama, destek unsurlarından sadece biriyle sınırlı olarak yapılır.

Konuya ilişkin olarak 2008/73 - 2009/52 sayılı SGK genelgesi yayınlanmıştır.

1-7-3-Sigorta Primleri İşveren Hissesinin Beş Puanlık Kısımının Hazinece Karşılanması Şeklindeki İstihdam Teşviki:

5510 sayılı Kanunun 81 inci maddesine 5763 sayılı Kanunun 24 üncü maddesi ile eklenen (1) bendi uyarınca, 01.10.2008 tarihinden itibaren özel sektör işverenlerinin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutar Hazinece karşılanacak, dolayısıyla sigorta primlerinden beş puanlık indirim yapılmış olacaktır. Bu teşvik uygulaması özellikle diğer teşvik uygulamalarından yararlanamayan işverenler tarafından tercih edilmektedir.

Ancak işverenlerin bu uygulamadan yararlanabilmeleri için;

a-Çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermeleri,

b-Sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarı yasal süresinde ödemeleri,

c-Sosyal Güvenlik Kurumuna prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmaması, gerekmektedir. Ancak borcu olmakla beraber; Kuruma olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarını 6183 sayılı Kanuna göre tecil ve taksitlendiren işverenler ile 4958 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ve 5458 sayılı Sosyal Güvenlik Prim Alacaklarının Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile diğer taksitlendirme ve yapılandırma Kanunlarına göre taksitlendiren ve yapılandıran işverenler bu tecil, taksitlendirme ve yapılandırmaları devam ettiği sürece bu teşvikten yararlandırılır.

• Bu teşvik hükümleri Kamu idareleri işyerleri ile sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

• Hazinece karşılanan prim tutarları gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz.

• Bu teşvik unsurundan diğer ilgili mevzuat uyarınca ayrıca yararlanmakta olan işverenler aynı dönem için ve mükerrer olarak bu teşvik unsurundan yararlanamaz. Bu durumda, işverenlerin tercihleri dikkate alınmak suretiyle uygulama, destek unsurlarından sadece biriyle sınırlı olarak yapılır.

- 5510 sayılı Kanun gereğince yapılan kontrol ve denetimlerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği tespit edilen işverenler bir yıl süreyle bu fıkra ile sağlanan destek unsurlarından yararlanamaz.
 - İşverenler bu teşvikten ihale konusu işlerde de yararlanabileceklerdir, İhale konusu iş üstlenen ve aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içinde kanun numarası seçmeksizin, yani bu teşvikten yararlanmadan Kuruma vermiş olan işverenlerce, sonradan geriye yönelik ve düzeltme amaçlı olarak 5510 sayılı Kanun numarası seçilmek suretiyle, yani bu teşvikten yararlanmak amacıyla aylık prim ve hizmet belgesi düzenlendiği durumlarda, söz konusu belgelerin işleme alınıp alınmayacağı hususunda durum ilgili idareye bildirilecek ve ihale konusu iş üstlenen işverenin beş puanlık prim indiriminden yararlandırılıp yararlandırılmayacağı hususunda, ilgili idareden alınacak cevaba göre işlem yapılacaktır.
- Konuya ilişkin olarak 2008/93 - 2009/139 sayılı SGK genelgesi yayınlanmıştır.

1-7-4-Özürü İşçi Çalıştıran İşverenlere Yönelik İstihdam Teşviki:

Esasen bu konuda daha önceden beri teşvik uygulanmakta olup, buna göre belirlenen oranlar üzerinde özürü çalıştıran işverenlerin çalıştırdıkları kontenjan fazlası işçiler ile zorunlu olmadıkları halde özürü çalıştıran veya çalışma gücünün % 80'inden fazlasını kaybetmiş özürü çalıştıran işverenlerin bu şekilde fazladan çalıştırdıkları işçilerin her biri için sigorta primi işveren hissesinin yarısını hazine karşılamakta idi.

Ancak daha sonra bu konuda 4857 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi 5763 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile değiştirildi ve altınca fıkrada bu konu düzenlendi. Bu yeni düzenlemeye göre;

- Özel sektör işverenlerince 4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesi kapsamında çalıştırılan 5510 sayılı Kanuna tabi özürü sigortalılar ile,
- 5378 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen korumalı işyerlerinde çalıştırılan özürü sigortalıların, Prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı Hazine tarafından karşılanacaktır.
- Kontenjan fazlası özürü çalıştıran,
- Yükümlü olmadıkları halde özürü çalıştıran işverenlerin ise bu şekilde çalıştırdıkları her bir özürü için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin yüzde ellisi Hazinece karşılanacaktır.

İşveren hissesine ait primlerin Hazinece karşılanabilmesi için;

- İşverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 5510 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermeleri,
- Sigortalıların tamamına ait sigorta primi sigortalı hissesine isabet eden tutar ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın tamamını ödemiş olmaları, şarttır. İşveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde, Hazinece Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı, işverenden tahsil edilir. Hazinece karşılanan prim tutarları gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz.

Bu özürü istihdam teşviki kapsamına, kamu idareleri hariç 506 sayılı Kanun kapsamındaki sigortalılara ilişkin matrah ve oranlar üzerinden olmak üzere, 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki

sandıkların statülerine tabi personeli de girer. Uygulama 01.07.2008 tarihinden itibaren geçerli olup konuya ilişkin olarak 2008/77 sayılı SGK genelgesi yayınlanmıştır.

1-7-5-4447 Sayılı Kanunun 50 nci Maddesinin Beşinci Fıkrasında Düzenlenen İstihdam Teşviki:

18/8/2009 tarihli ve 27323 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5921 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu İle Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 1 inci maddesi ile, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 50 nci maddesinin mülga beşinci fıkrası yeniden düzenlenmiştir.

Buna göre;

İşsizlik ödeneği almaya hak kazanmış olarak işten ayrılmış bir sigortalıyı, 1/10/2009 veya sonraki bir tarihte ve son altı aylık dönemde aylık prim ve hizmet belgelerinde bildirilen ortalama sigortalı sayısına ilave olarak işe alan işveren bu teşvikten yararlanabilecektir. Yani daha açıkçası söz konusu sigortalının;

- 1/10/2009 veya sonraki bir tarihte işe alınmış olması,
- İşe giriş tarihi itibariyle işsizlik ödeneği almaya hak kazanmış olması,
- İşe alındığı tarihten önceki aydan başlanarak, son altı aylık dönemde aylık prim ve hizmet belgelerinde bildirilen ortalama sigortalı sayısına ilave olarak işe alınmış olması,
- İşsizlik ödeneği almaya hak kazanmadan önce son çalıştığı işyeri haricindeki bir işyerinde işe başlamış olması, gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen şartların dördünün birlikte gerçekleşmiş olması gerekecektir.

Bu şekilde işe alınmış olan sigortalının prime esas kazanç alt sınırı üzerinden tahakkuk eden;

- Kısa vadeli sigorta kolları priminin 1 puanlık kısmı,
- Malullük yaşlılık ve ölüm sigortası priminin tamamı,
- Genel sağlık sigortası priminin tamamı,

Kalan işsizlik ödeneği süresince İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacaktır.

Söz konusu primlerin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanabilmesi için işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 5510 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermesi, varsa prime esas alt kazanç sınırı ile prime esas kazanç arasındaki fark ve kısa vadeli sigorta kollarına ilişkin prim tutarı farkı ile işsizlik sigortası primlerini Sosyal Güvenlik Kurumuna ödemiş olması şarttır.

Bu teşvik 5510 sayılı Kanun kapsamında bulunanlarla aynı şartlarda olmak üzere 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıkların statülerine tabi personeli için de uygulanır.

Bu teşvikten diğer teşviklerle birlikte aynı dönem için ve mükerrer olarak yararlanılamaz. Bu durumda, işverenlerin tercihleri dikkate alınmak suretiyle uygulama, teşvik unsurlarından sadece biriyle sınırlı olarak yapılır.

İşçinin, işten ayrıldığı işyerinde tekrar işe başlaması halinde bu teşvik hükümlerinden yararlanılamaz.

Konuyla ilgili olarak 04.12.2009 tarih - 2009/149 Sayılı SGK Genelgesi yayınlanmıştır.

1-7-6-4447 Sayılı Kanunun Geçici 9 uncu Maddesinde Düzenlenen İstihdam Teşviki,

18/8/2009 tarihli ve 27323 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5921 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu İle Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 2 nci maddesi ile, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa geçici 9 uncu madde eklenmiş olup, 18/8/2009 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olan söz konusu geçici madde uyarınca;

2009 yılının Ekim ayına ait prim ve hizmet belgelerinde bildirilen sigortalı sayısına ilave olarak, 31/12/2010 tarihine kadar, işe alınma tarihinden önceki üç aylık dönem içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalılar dışındaki kişilerden olmak kaydıyla işe alınan ve fiilen çalıştırılanlar için işveren bu teşvikten yararlanabilecektir. Daha açık bir anlatımla söz konusu sigortalının;

- 18/8/2009 ila 31/12/2009 tarihleri arasında işe alınmış olması,
- İşe giriş tarihinden önceki üç aylık dönemde Kurumumuza verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı olmaması,
- Fiilen işyerinde çalışıyor olması,
- 2009/Nisan ayına ilişkin olarak düzenlenmiş aylık prim ve hizmet belgesinde kayıtlı sigortalı sayısına ilave olarak işe alınmış olması, gerekmektedir.

Belirtilen şartları birlikte taşıyan sigortalının prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin işveren hisselerine ait tutarı, altı ay boyunca İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacaktır. Bu madde kapsamında işe almaya ilişkin 31/12/2010 tarihini 30/6/2011 tarihine kadar, primlerin Fondan karşılanma süresini ise altı aya kadar daha uzatmaya, Bakanlar Kurulu yetkilidir. Burada belirtilen süreler 28/1/2010 tarihli ve 5951 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle uzatılmış olan sürelerdir. İşveren hissesine ait primlerin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanabilmesi için işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 5510 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna verilmesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın ödenmiş olması şarttır. Bu maddeye göre işveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde, İşsizlik Sigortası Fonundan Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı, işverenden tahsil edilir.

Maddenin üçüncü fıkrasının (e) bendi hükmü saklı kalmak kaydıyla bu maddede düzenlenen teşvik, 5510 sayılı Kanun kapsamında bulunanlarla aynı şartlarda olmak üzere, 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıkların statülerine tabi personeli için de uygulanır.

İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanan prim tutarları gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz.

Bu maddeyle düzenlenen destek unsurundan diğer ilgili mevzuat uyarınca ayrıca yararlanmakta olan işverenler; aynı dönem için ve mükerrer olarak bu destek unsurundan yararlanamaz. Bu durumda, işverenlerin tercihleri dikkate alınmak suretiyle uygulama, destek unsurlarından sadece biriyle sınırlı olarak yapılır.

Bu madde hükümleri;

a-1/10/2003 tarihinden sonra özelleştirme kapsamında devir alınan işyerleri hariç olmak üzere, mevcut ve faaliyette bulunan işyerlerinin devredilmesi, birleşmesi, bölünmesi veya nevi değiştirmesi gibi hallerde yeni işe başlama olarak değerlendirilmez.

b-Mevcut bir işyerinin kapatılarak; değişik bir ad veya unvan ya da bir iş birimi olarak aynı faaliyette açılması veya çalışan sigortalıların bütün olarak devredilmesi halinde, bu işyerleri hakkında uygulanmaz.

c-Yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi ek bir kapasite ve istihdam artışına neden olmayan, sadece teşviklerden yararlanmak amacıyla yapılan işlemler hakkında uygulanmaz.

d-5510 sayılı Kanun gereğince yapılan kontrol ve denetimler sonucunda çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği tespit edilen işyerleri hakkında tespit yapıldığı aydan başlanmak suretiyle uygulanmaz.

e-4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve bu Kanundan istisna olan alımlar ile uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan hizmet alımları ve yapım işlerini yürüten işyerleri hakkında uygulanmaz.

f-21/4/2005 tarihli ve 5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerlerinde çalışmaya başlayanlar hakkında uygulanmaz.

g-5510 sayılı Kanuna göre sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ile yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

Konuyla ilgili olarak 2009/113 - 2009/133 sayılı SGK genelgeleri yayınlanmıştır.

1-7-7-Bakanlar Kurulu Kararıyla Getirilen Yatırımlarda İstihdam Teşviki:

Yürürlükte olan istihdam teşviki uygulamalarından biri de 16/07/2009 tarih - 27290 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı (2009/15199 sayılı karar) ile büyük ölçekli yatırımlar ile bölgesel uygulama kapsamında desteklenen yatırımlara yönelik olarak getirilen istihdam teşviki uygulamasıdır. Söz konusu teşvik uygulamasının ayrıntıları Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan ve 28/07/2009 tarih - 27302 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğde belirtilmiş, daha sonra da 21/10/2010 tarih - 27736 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tebliğle söz konusu tebliğde değişiklik yapılmıştır. Buna göre;

Büyük ölçekli yatırımlar ile bölgesel uygulama kapsamında desteklenen yatırımlardan, teşvik belgesinde kayıtlı istihdam öngörülerini ile tutarlı olmak kaydıyla (21/10/2010 tarihi ve sonrası uygulamalar için tamamlama vizesi yapılmış teşvik belgesinde kayıtlı istihdamı aşmamak kaydıyla);

a-Komple yeni yatırımlarda 12 nci maddede yer alan işletmeye geçiş tarihinden itibaren sağlanan, (21/10/2010 tarihi ve sonrası uygulamalar için komple yeni yatırımlarda, teşvik belgesi kapsamında gerçekleşen yatırımla sağlanan),

b-Diğer yatırım cinslerinde yatırımın tamamlanmasını müteakip, yatırıma başlama tarihinden önceki son altı aylık dönemde (mevsimsellik özellik taşıyan yatırımlarda bir önceki yıla ait mevsimsel istihdam ortalamaları

dikkate alınır) Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğüne verilen aylık Prim ve Hizmet Belgesinde bildirilen ortalama işçi sayısına ilave edilen, istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmı aşağıda belirtilen sürelerde Hazinece karşılanacaktır.

Tablo-3.Bölgeler ve Yatırımlar.

Bölgeler	31.12.2010 tarihine kadar başlanılan yatırımlar	31.12.2010 tarihinden sonra başlanılan yatırımlar
I	2 yıl	-
II	3 yıl	-
III	5 yıl	3 yıl
IV	7 yıl	5 yıl

- 21/10/2010 tarihi ve sonrası uygulamalar için, komple yeni yatırım cinsi dışında düzenlenen teşvik belgeleri kapsamında sigorta primi işveren hissesi desteği mevcut istihdam sayısının üzerindeki ilave istihdam için uygulanacak, aylık prim ve hizmet belgesinde kayıtlı işçi sayısının mevcut istihdamın altında olması halinde ilgili ay için prim desteği uygulanmayacaktır.
- 5084 sayılı Kanun kapsamı desteklerden yararlanmakta olan işletmeler için mükerrer olarak bu Karar kapsamında prim desteği uygulanmayacaktır.
- İşveren hissesine ait primlerin karşılanabilmesi için işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 5510 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarın Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarı ödemiş olması şarttır. İşveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde, Hazineden Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı işverenden tahsil edilir.
- Sigorta primi işveren hissesi desteği uygulamasına teşvik belgesinin tamamlama vizesinin yapılmasını müteakip başlanabilir. 21/10/2010 tarihi ve sonrası uygulamalar için, sigorta primi işveren hissesi desteği uygulamasına, 12 nci maddede yer alan işletmeye geçiş tarihinin Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmesini takip eden aydan itibaren başlanır. Uygulamanın ilk başladığı ay esas alınarak teşvik belgesinde belirtilen süre kadar yararlandırıldıktan sonra uygulamaya son verilir.
- Sigorta primi işveren hissesi desteğinin uygulanması ile ilgili işlemler Sosyal Güvenlik Kurumunca ilgili mevzuatı çerçevesinde yürütülür.
- Hazine Müsteşarlığınca, tamamlama vizesi yapılan ve sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanabilecek işletmelere ilişkin liste Bakanlar Kurulu kararına ek-8'de belirtilen formatta Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına bildirilir. Sosyal Güvenlik Kurumunca, listede yer alan yatırımcılar için; a-Desteğin uygulanacağı aya ait prim ve hizmet belgesinde belirtilen sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin, sigortalı hissesine isabet eden tutarın Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın tamamının ödenmiş olması,

b-5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca Türkiye genelinde Sosyal Güvenlik Kurumuna muaccel olmuş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığının veya tecil ve taksitlendirildiğinin ya da yapılandırıldığının ve yapılandırmanın bozulmadığının belirlenmiş olması,

c-6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 22/A maddesi uyarınca Maliye Bakanlığı tahsilat dairelerine müracaat tarihinden önceki 15 gün içinde vadesi geçmiş borcunun olmadığının tesbit edilmiş olması,

d-Sigorta primi işveren hissesi desteğinin sadece teşvik belgesi kapsamı yatırımda istihdam edilen ilave işçi için ve ek-8'de belirtilen sürelerde uygulanması, 21/10/2010 tarihi ve sonrası uygulamalar için sigorta primi işveren hissesi desteğinin sadece teşvik belgesi kapsamı yatırımda istihdam edilen ilave işçi için ve teşvik belgesinde belirtilen sürelerde uygulanması

gerekmektedir.

• 21/10/2010 tarihi ve sonrası uygulamalar için, sigorta primi işveren hissesi desteğinin uygulanacağı teşvik belgesi kapsamı yatırıma ait tesiste, işverenin sosyal güvenlik işyeri numarası altında ilgili mevzuatta belirtilen araçlarca istihdam edilen işçi sayısı da dikkate alınabilir.

1-7-8-5746 Sayılı Kanun Uyarınca Araştırma ve Geliştirme Merkezlerine Sağlanan İstihdam Teşviki:

12/3/2008 tarihinde yürürlüğe giren 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanununun 3 üncü maddesi üçüncü fıkrası uyarınca;

Kamu personeli hariç olmak üzere,

- Teknoloji merkezi işletmelerinde,
- Ar-Ge merkezlerinde,
- Kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri ile rekabet öncesi işbirliği projelerinde,
- Teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde,

Çalışan Ar-Ge ve destek personeli ile 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun geçici 2 nci maddesi uyarınca ücreti gelir vergisinden istisna olan personelin; bu çalışmalarını karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısı, her bir çalışan için beş yıl süreyle Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanacaktır.

Öte yandan, bu teşvik kapsamına giren sigortalılara yapılan ücret dışındaki ödemeler ile kapsama giren sigortalıların Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri dışındaki çalışmaları nedeniyle hak ettikleri ücretleri buradaki teşvik kapsamı dışında kalmaktadır. Dolayısıyla 5746 sayılı Kanun kapsamına giren sigortalıların Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri kapsamındaki çalışmaları dolayısıyla hak ettikleri ücretlerinin 5746 sayılı Kanun numarası; bu sigortalılara yapılan ücret dışındaki ödemeler ile Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri dışındaki çalışmaları nedeniyle hak ettikleri ücretlerinin ise 5510 sayılı Kanun numarası seçilmek suretiyle düzenlenecek olan aylık prim ve hizmet belgesi ile Kuruma bildirilmesi halinde, bu maddede belirtilen teşvikin dışında kalan ücretler için 5510 sayılı Kanununun 81 inci maddesinde düzenlenen, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutar Hazinece karşılanması imkânından da işveren yararlanmış olacaktır.

Konuyla ilgili olarak 2008/85 - 2009/21 sayılı SGK genelgesi yayınlanmıştır.

1-7-9-5225 sayılı Kanun Uyarınca Kültür Yatırımı ve Girişimleri İçin Sağlanan İstihdam Teşviki:

5225 sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanununun 5 inci maddesi c bedi uyarınca;

Söz konusu Kanun uyarınca belgelendirilmiş kurumlar vergisi mükellefi yatırımcı veya girişimcilerin, ilgili idareye verecekleri aylık prim ve hizmet belgelerinde bildirdikleri, münhasıran belgeli yatırım veya girişimde çalıştıracakları işçilerin, prime esas kazançları üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin işveren hissesinin, yatırım aşamasında üç yılı aşmamak şartıyla % 50'si, işletme aşamasında ise yedi yılı aşmamak şartıyla % 25'i, Hazinece karşılanacaktır.

Konuya ilişkin olarak 22/09/2010 tarih ve 2010/109 sayılı SGK Genelgesi yayımlanmıştır.

1-7-10-506 Sayılı Kanunun Geçici 20 inci Maddesi Kapsamındaki Sandıkların Yararlanabilecekleri Teşvikler:

506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıkların statülerine tabi personel istihdam eden sandıklar, bankaları, sigorta ve reasürans şirketlerini, oda, borsa ve birlikleri;

- 5510 sayılı Kanunun 81 inci maddesinin (1) bendinde öngörülen malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet tutarın Hazinece karşılanması teşvikinden,
 - 4857 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin altıncı fıkrasında öngörülen (özürlü işçi çalıştırmayla ilgili) sigorta primi işveren hissesi teşvikinden,
 - 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun geçici 7 nci maddesinde 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük erkekler ile yaş şartı aranmaksızın 18 yaşından büyük kadın işçi çalıştıranlar için öngörülen sigorta primi işveren hissesi teşvikinden,
- yararlanabileceklerdir.

Konuya ilişkin olarak 14/4/2009 tarih - 2009/61 sayılı SGK genelgesi yayınlanmıştır.

1-7-11-Aynı Anda Birden Fazla Teşvikten Yararlanma:

Normalde işverenler aynı anda, aynı sigortalı/aynı ay için birden fazla teşvikten yararlanamazlar. Ancak ayrı ayrı aylık prim ve hizmet belgesi düzenleyerek, sigortalıların bir kısmı için bir teşvikten, sigortalıların diğer bir kısmı için başka bir teşvikten (örneğin: sigortalıların bir kısmı için sigorta primleri işveren hissesinin beş puanlık kısmının hazinece karşılanması şeklindeki istihdam teşvikinden, diğer bir kısmı için başka bir teşvikten) yararlanabilirler.

1-7-12-SGK'ya Borcu Olanların Teşvikten Yararlanmadaki Durumu:

5510 sayılı Kanuna, 5754 sayılı Kanunun 54 üncü maddesi ile eklenen altıncı fıkrası uyarınca;

Ülke çapında uygulanan ve özel bir izne veya belgeye dayanmayan genel düzenlemeler hariç olmak üzere, Belirli bölgelere veya sektörlere yönelik ya da kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen özel belgelere veya izinlere dayalı olarak kamudan kaynak tahsis edilmesi şeklinde kanun, kararname ve diğer mevzuatla sağlanan araştırma, geliştirme, üretim, yatırım, pazarlama ve benzeri tüm aşamalarda uygulanan devlet yardımı, teşvik ve desteklerin, daha önce başlayıp devam eden nakdi olmayanlar hariç olmak üzere, verilmesinden önce işverenlerden SGK'ya vadesi gelmiş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığına

veya tecil ve taksitlendirildiğine ya da yapılandırıldığına dair belge ve bilgilerin istenmesi zorunludur. Tecil ve takside bağlanmış ya da yapılandırılmış olan borçlara ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden dolayı anlaşması bozulanlardan veya bu sebepler dışında söz konusu yardım, teşvik ve desteklerden yararlanmaması gerektiği sonradan anlaşılmalardan, yapılan devlet yardımı teşvik ve destek ödemeleri ilgili mevzuat çerçevesinde müeyyideleri ile birlikte geri alınır.

1-8- İHRACAT TEŞVİKLERİ :

İhracatı artırmak için alınabilecek önlemlerin başında, ihracat teşvikleri gelmektedir. İhracat teşvikleri dar ve geniş anlamda olmak üzere iki şekilde ele alınabilir. Dar anlamda ihracat teşvikleri, ihracat sübvansiyonlarını kapsamaktadır. Geniş anlamda ise; ihracatçıların ihracatta karşılaştıkları güçlükleri ortadan kaldıracak ve satışlarını geliştirmek için dinamik bir sistem kurmalarına yardımcı olacak bütün düzenlemeleri içerir. İhracat teşviklerinin en önemli amaçları; pazar payının genişlemesi, ihracat bilgisinin oluşturulması, ihracatla ilgili sınırların azaltılması ya da ortadan kaldırılması, fiili ve potansiyel ihracatçılar için çeşitli yardım türlerinin belirlenmesidir.

İhracata verilen teşviklerin hangi türden olabileceği uluslararası anlaşmalarla belirlenmiştir. Dünya Ticaret Örgütü tarafından kabul edilebilecek ihracat teşviklerinin en önemlileri şunlardır: Pazar araştırması, uluslararası ticaret kurulları, uluslararası ticaret fuarları, ticareti teşvik ofisleri, devletin sponsor olduğu araştırmalar, ticareti finansman programları, sigorta programları, dolaylı vergilerde indirimdir. Türkiye’de değişen ekonomik koşullara ve ihtiyaçlara bağlı olarak farklı dönemlerde farklı ihracat teşvikleri kullanılmıştır. 1994 yılı sonunda uluslararası taahhütlere uygun olarak nakit teşvikler kaldırılmış ve ihracatı hem üretim hem de pazar aşamalarında destekleyecek nitelikteki “İhracata Yönelik Devlet Yardımları” uygulamaya konulmuştur. Gümrük Birliği’nin gerçekleştirilmesiyle birlikte de, Türkiye mevzuatını AB mevzuatına uyumlaştırmıştır. Teşvikler uyumlaştırılmış olmakla birlikte, ihracat teşviklerine ayrılan kaynaklar ve uygulama açısından Türkiye ve AB arasında önemli farklar mevcuttur.

Günümüzde Türkiye’de uygulanan ihracat teşvikleri; İhracata Yönelik Devlet Yardımları (Araştırma-Geliştirme Yardımı, Yurtdışı Fuar ve Sergilere Katılım Desteği, Uluslararası Nitelikli Yurtiçi İhtisas Fuarlarının Desteklenmesi, Pazar Araştırması Yardımı, Eğitim Yardımı, İstihdam Yardımı, Çevre Maliyetlerinin Desteklenmesi, Patent, Faydalı Model Belgesi ve Endüstriyel Tasarım Tescili Yardımı, Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Tanıtım ve Tutundurması ile Türk Mal İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi, Yurtdışında Ofis-Mağaza Açma, İşletme ve Marka Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi, İhracat, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası), Dahilde İşleme Rejimi, Eximbank Tarafından Uygulanan Kredi ve Sigorta Programları, KDV İstisnası (ya da İhracat İstisnası)’dır.

1-8-1-İhracat Teşviklerinin Etkinliği

Yapılan çalışmalar ihracatı teşvik programlarının firmaların başarılı ihracatçı haline gelmelerine yardımcı olduğunu göstermektedir. Ancak ihracat artışını sağlayabilmek için ihracat teşviklerinin etkin ve başarılı olması gerekir. İhracat teşviklerinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi ise, genel ihracat teşvikleri yerine, ülkenin geliştirmeyi amaçladığı, belli bir potansiyele sahip olduğu düşünülen sektörler hedef alınarak teşviklerin oluşturulmasına bağlıdır (Uzay, 2002: 116).

Makro düzeyde, bir ülkenin toplam ihracat rakamlarındaki artışın, teşvik programlarının etkin bir şekilde uygulandığının göstergesi olduğu söylenebilir (Hibbert, 1998: 1). Mikro düzeyde ise, ihracat teşviklerinin etkinliği iki şekilde belirlenebilir:

1-8-2- İhracat Teşviklerinin Firmanın İhracat Başarısına Toplam Katkısı: Kısa ya da uzun dönemde firmanın ihracat başarısına ihracatı teşvik programlarının toplam katkısını doğru bir şekilde açıklayacak tek bir performans göstergesi yoktur. Firmanın ihracat başarısını gösterecek göstergeler (Gençtürk, 2002: 4); kullanılan kaynaklar ile elde edilen çıktı arasındaki ilişkiyi gösteren ve gösterge olarak ihracatın kârlılığının kullanılabilceği etkinlik, piyasadaki rakipleri ile kıyaslandığında işletmenin başarısını yansıtan ve gösterge olarak pazar payı ile ihracat satışlarındaki artışın kullanılabilceği etkililik, firmayı diğerlerinden ayıran yeteneklerinden, yönetim şeklinden ve kaynakların kullanım şeklinden kaynaklanan, firmanın gücünü gösteren ve gösterge olarak firmanın ihracat faaliyetlerindeki yeteneği ile kalitenin kullanılabilceği rekabet durumudur.

1-8-3- Etkinlik Oranı: İhracat teşviklerinin etkinliğini ölçmek amacıyla her bir teşvik için aşağıdaki oran hesaplanabilir (Moini, 1998: 15):

Etkinlik = (İhracat Yardımlarını Kullananlar / İhracat Yardımlarından Haberi Olanlar)*100
Etkinlik oranı, işletmelerin bilgi sahibi oldukları teşvikleri ne ölçüde kullanabildiklerini gösteren bir ölçüdür. Amaç ihracatı teşvik programlarının etkin kullanımını artırmak olduğunda, etkinlik oranı programın etkilerini ölçmek için kullanılabilcek iyi bir göstergedir.

1-9-TÜRKİYE'DE BÖLGESEL DENGESİZLİĞİ GİDERMEYE YÖNELİK POLİTİKALAR

Bölgelerarası gelişmişlik farklarının coğrafi, tarihi, ekonomik ve sosyo-kültürel gibi çok çeşitli sebepleri vardır. Türkiye'de iklim, bitki örtüsü, yüzey şekilleri ve yükseklik farklılıkları gibi faktörler incelendiğinde geri kalmış bölgeler arasında bulunan Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri diğer tüm bölgelere göre dezavantajlı olduğu görülmektedir. Ulusal ekonomiyi geliştirme alanında atılan ilk adım 17 Şubat 1923'te toplanan İzmir İktisat Kongresi'dir. Bu kongrenin amacı ulusal ekonominin özel girişim ve özellikle de Türk girişimcilerinin katkısıyla geliştirilmesidir. Bu amaçla 28 Mart 1927'de "Teşvik-i Sanayi Kanunu" çıkartılmıştır(İnan,1983,43).

1923-1931 yılları arasında sayıları oldukça az olan yeni kurulan işletmeler, başta İstanbul olmak üzere, gelişmiş Batı merkezlerini seçmişlerdir. Bunun sebebi ise yolları bile hemen hemen hiç olmayan pazarı

bulunmayan Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki kurulacak işletmelerin şansının olmamasıdır(İnan,1983,43).

Tarihinde 15 kez krize giren Türkiye Ekonomisi, ekonomik krizle ilk defa 1929 yılında tanıştı. Buna Türkiye ekonomisinin kendi sıkıntıları ve ödemesi gereken borçlarda eklenince ciddi bir kambiyo krizi yaşadı. Bunun sonucu Türk parasının değeri düştü. II. Dünya Savaşının başladığı 1944 yılında bütçe açık vermeye başladı. Savaş tüm dünyada olduğu gibi Türkiye ekonomisinde de dengeleri sarstı. Türkiye ilk kez 1946 yılında devalüasyonla tanıştı. Daha sonraki yıllarda yapılan kur ayarlamaları Türk lirasının değerini düşürerek 1979 yılında Türkiye dış borçlarını ödeyemez hale gelerek dış borç krizi yaşamıştır. Bunun sonucunda 24 Ocak 1980 Kararları alınmıştır. 24 Ocak Kararlarıyla birlikte 1989 yılında Türkiye dışa açık serbest piyasa ekonomisini benimseyen ülkelerden birisi olmuştur. Türkiye İstikrar Politikalarını uygularken ortalama 17,4 milyar \$ olan dış borç stoku 1990 yılında 49 milyar \$'a yükselmiş, kısa vadeli borçlar toplam borçların %19'unu bulmuştur. Bununla birlikte ticari bankaların döviz açığı büyüdü, ekonomi stagflasyon / enflasyon dönemine girerek dış ticaret açığının yükselmesine yol açmıştır. Böylece Türkiye yeniden bir krize girmiş oldu. Bundan sonraki yıllarda da 1991, 1994,1999 ve 2001 yıllarında da benzer gerekçelerle üst üste krizler yaşadı. Hele özellikle 2001 yılındaki kriz bankacılık sektörünü çok büyük oranda etkileyerek 19 bankanın kapanmasına yol açtı ve bir bankacılık krizine sebep oldu.(Karluk,2002,479).

Yabancı bankaların vadesi gelmemiş kredileri geri çekmeye başlayınca gecelik faizler hızlı bir artış gösterdi. O dönemde 3,5 milyar \$'lık net sermaye çıkışıyla döviz fiyatları ve faizler tırmanışa geçti ve kriz öncesi 670 bin TL olan dolar Nisanda 1 milyar 161 bine tırmandı. Bu da beraberinde yatırımları negatif bir şekilde etkileyerek Türkiye ekonomisinin %-9,1 oranında küçülmesine yol açmıştır (Karluk,2002,480).

1-10-KRİZİN DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGE İLLERİ EKONOMİSİ ÜZERİNE ETKİSİ

Türkiye son bir yılda içine düştüğü siyasi ve ekonomik kriz nedeniyle ekonomide büyük kayıplar yaşamaktadır. Özellikle bu krizden en çok etkilenen sektör, tekstil, otomotiv ve mobilya sektörü olmuştur.

Döviz kurlarına bağlı olarak artan ithalat, artan maliyetler ve dünyadaki değişime ayak uyduramaması nedeniyle iplik sektöründe faaliyet gösteren 350 fabrikanın 184 adeti ya kepenk indirdi ya da üretimine ara verdi. Sektörün yarısının çalışamaz duruma gelmesinin ülke ekonomisine maliyeti 6 milyar doları bulurken yaklaşık 400 bin kişi de işsiz kalmıştır.

GAP Bölgesinde en çok gelişmiş iller sırasıyla Gaziantep, Diyarbakır ve Şanlıurfa iken, DAP Bölgesinde ise Malatya, Elazığ, Erzurum ve Van illeri gelmektedir. Bu illerin kriz sonrası ekonomik durumlarını yansıtan tabloya bakıldığında, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde en ağır darbeyi alan illerin başında Gaziantep ilinin geldiği görülmektedir. Bu ili diğer iller izlemektedir. Ocak-Eylül 2008 döneminde Gaziantep'te 595 açılan, 90 kapanan ve 104 tasfiye olunan şirket; aynı dönemde Diyarbakır'da 385 açılan, 84 kapanan ve 77 tasfiye olan şirket var iken; bu değer, 2009 yılı aynı döneminde Gaziantep'te 565 açılan, 77 kapanan ve 106 tasfiye olan şirket; aynı dönemde Diyarbakır'da 421 açılan, 37 kapanan ve 62 tasfiye olan şirket sayısına ulaşmıştır.

İller	2008			2009		
	Açılan	Kapanan	Tasfiye	Açılan	Kapanan	Tasfiye
Adıyaman	152	9	11	123	6	7
Diyarbakır	385	84	77	421	37	62
Gaziantep	595	90	104	565	77	106
Mardin	166	4	2	154	5	6
Siirt	33	3	3	32	6	8
Şanlıurfa	317	36	36	324	23	32
Batman	102	8	21	104	20	17
Şırnak	81	5	4	75	2	3
Kilis	25	2	3	19	1	4
Bölge	1856	241	261	1817	177	245
Türkiye	39403	7508	8718	32072	7412	9905

Tablo:4–2008 ve 2009 Yılları Arası Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Açılan, Kapanan ve Tasfiye Olan şirketlerin İstatistikî Durumları Yıllar

(Kaynak: TOBB Türkiye Ticari Sicil Gazetesi 2008 ve 2009 Yılları Eylül Ayı ve Dönemi Kurulma ve Tasfiye Girme ve Kapanma İstatistikleri)

Buna bağlı olarak da zaten mevcut olan işsizliğe yenileri eklenerek Diyarbakır'daki işsiz sayısının 100 bine ulaştığı ifade edilmektedir. 2008 yılında Türkiye'de işsizlik %12,3 iken Diyarbakır'da %30'lara yaklaşmıştır (Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası, 2010).

Doğu Anadolu Bölgesinde 2008 krizi nedeniyle Erzurum, Ağrı, Muş, Iğdır, Van ve Kars'ta 36 fabrika kapanmış, 84 tesis ise düşük kapasite ile çalışmakta ve 25 tesis ise finans sorunu nedeniyle yarım kalmıştır. Malatya'da ise sadece Darende'de Erteks Tekstil A.Ş. adlı bir tane fabrikanın kapandığı ve 11 şirket ise düşük kapasite ile üretimine devam ettiği bilinmektedir. Malatya Ticaret ve Sanayi Odası Yetkililerinin küresel finans krizi sonrasında Malatya 1.Organize Sanayide 130 olan işletme sayısının 140'a çıktığı ve henüz altyapısı tamamlanmamış olmasına karşılık 2. Organize Sanayi Bölgesinde de fabrikaların kapanmadığı bildirilmiştir. Malatya'nın bu krizden hiç etkilenmediğini söylemek yanlış olur. İster istemez Malatya da krizden etkilenmiştir. Özellikle ihracat sektöründe yaşanan kriz tekstil sektörünün ihracatını olumsuz bir şekilde etkileyerek bölge

ekonomisini durgunluğa itmiş ve reel sektörde bir piyasa daralmasına yol açmıştır. (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, 2011).

Aynı şekilde Elazığ'da da Esnaf ve Sanatkârlar Birliğine göre mali krize rağmen kentte açılan işyeri sayısının kapanan işyeri sayısının iki katı olduğu söylenmektedir. 2008 yılı itibariyle açılan işyeri sayısı 1321, kapanan işyeri sayısı ise 780'dir. 2009 yılında ise açılan 571, kapanan ise 259'dur. Bu illerin krizden fazla etkilenmemelerinin en önemli nedenleri arasında dış finansmana bağımlı olmamaları ve aile işletmeleri şeklinde üretimlerine devam etmeleri gelir.

Türkiye'de işsizliğin en yüksek olduğu bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesidir. Bölgede işsizlik %15,8'dir. GAB Bölgesinde işsizlik oranının en yüksek olduğu iller ise %17,4 ile Mardin, daha sonra Batman, Şırnak ve Siirt illeri gelmektedir. Özel sektör yatırımlarının gitmediği Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine, yapılan kamu yatırımlarının da sınırlı kalması işsizliği arttırmaktadır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki 22 il 2009 yılı bütçesinden kamu yatırımları için 3 milyar 176 milyon TL tutarında kaynak alırken, sadece İstanbul'a kamu yatırımları için aktarılan kaynak 3 milyar 585 milyon TL'dir. Söz konusu bölgelere aktarılan kamu yatırımları da büyük ölçüde Üniversite inşaatı, sulama, enerji, ulaştırma gibi altyapı alanlarında yoğunlaşmıştır. Kamu yatırımları Bölge illerindeki işsizliği azaltan yatırımların en önemlilerindedir. Yine işsizliği azaltan başka bir yatırım da TOKİ tarafından yapılan Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki toplu konut yatırımlarıdır. 2008 Krizinin etkisiyle dramatik şekilde düşen talep nedeniyle tüm sektörler sıkıntılı günler geçirdi. Otomotiv, beyaz eşya, mobilya gibi sektörlerde vergi teşvikleriyle iç piyasada bir canlılık yaşanırken, tekstil, sanayi üretimi ve turizm alanındaki firmalar düşen alım gücü yüzünden sıkıntılı günler yaşamışlardır. Hazır giyim ve konfeksiyon 2009 yılının ilk 11 ayında % 18, mobilya % 9,2 ve turizm sektörü ise % 7 azalmıştır (<http://www.sanayi.gov.tr>).

Ancak yaşanan son gelişmelerin dünya ekonomisinde toparlanmanın, devletin desteği ve mali piyasalardaki istikrarsızlığın azalmasıyla birlikte üretici ve tüketici güveninde göreceli bir iyileşme kaydedildiği şu günlerde olumlu gelişmeler görülmektedir. Özellikle devletin ekonominin özel sektör eliyle büyümesine olan inancından dolayı uygulamaya koyduğu teşvik tedbirlerindeki iyileştirmeler Tablo:2'de görüldüğü gibi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde pozitif gelişmelere yol açmıştır.

Tablo:5–2008,2009 ve 2010 Yılları İtibariyle Doğu ve Güneydoğu Bölgesinde Teşvikten Yararlanan İllerin Durumu

Yıllar / İller	2008 / Sektör	2009 / Sektör	2010/Sektör (Ocak Ayı)
Ağrı	-	-	1
Ardahan	1	2	-
Bingöl	-	5	-
Bitlis	13	1	1
Kars	-	1	1
Elazığ	12	1	1
Erzincan	-	2	1
Erzurum	12	2	1
Hakkari	6	2	1
Malatya	25	7	5
Muş	4	-	-
Van	15	4	-
Adıyaman	13	-	3
Batman	4	6	2
Diyarbakır	4	6	5
Gaziantep	53	21	6
Kilis	1	5	-
Mardin	7	-	2
Siirt	3	-	-
Şırnak	-	-	1
Şanlıurfa	21	6	1
Toplam	194	67	31

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, 2008,2009 ve 2010 Yılları Yatırım Teşvik Raporları

Doğu Anadolu Bölgesi 2008 yılında toplam 88, 2009 yılında 27 ve 2010 yılının Ocak ayında ise sadece 12 teşvik belgesine sahipken, aynı yıllarda Güneydoğu Anadolu Bölgesi 106, 44 ve 20 teşvik belgesine sahip olmuştur. **Teşvik Belgesi alan iller içinde DAP Bölgesinde Malatya üç yılda toplam 37 belgeye sahip olurken,** GAP Bölgesinde ise 80 belge ile Gaziantep başta gelmektedir.

Tablo:3’de dikkati çeken en önemli husus 2008 yılında teşvik belgesi sayındaki artışın diğer yıllara göre fazla olmasıdır. Bunun sebebi de krizin ilk yılda gerek siyasi gerekse ekonomik etkisinin daha yüksek olmasıdır.

Tablo 6: Kalkınmada Öncelikli Yörelere Verilen Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı

YILLAR	Tarım	Madencilik	İmalat	Enerji	Hizmetler	TOPLAM
2004	37	42	413	15	291	1074
2005	31	56	457	20	510	1074
2006	30	44	331	18	357	780
2007	17	66	442	49	171	745
2008	20	81	305	68	117	591

Tablo-7-Türkiye.de Kullanılan KOBİ Tanımları

KURULUŞ	TANIM KAPSAMI	TANIM KRİTERİ	MİKRO	KÜÇÜK	ORTA
KOSGEB	İmalat Sanayi	İşçi sayısı	-	1-50 işçi	51-150 işçi
HALKBANK	İmalat Sanayii, Turizm, Yazılım Geliştirme	İşçi Sayısı Sabit Yat.Tut.(Euro)	- 230.000	- 230.000	1-250 işçi 230.000
HAZİNE MÜST.	İma.San.,Turizm Tarımsal Sanayi, Eğitim, Sağlık, Yazılım Geliştirme	İşçi Sayısı, Yatırım Tutarı, KOBİ Teşvik Belgesine Konu Yatırım Tutarı (Euro)	1-9 işçi 350.000	10-49 işçi 350.000	50-250 işçi 350.000
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI	İmalat Sanayi, Sabit Yat.Tut. (Euro)	İşçi Sayısı, Sabit Yat.Tut. (Euro)	- -	- -	1-200 işçi 1.830.000
EXİMBANK	İmalat Sanayi	İşçi Sayısı	-	-	1-200 işçi

KAYNAK: Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, KOSGEB, EXİMBANK, T.HALK BANKASI.

Tablo 8: Yıllar İtibariyle Verilen Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı (Belge Sayısı-Adet)

YILLAR İTİBARIYLA VERİLEN YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI						
BELGE SAYISI						ADET
YILLAR	Tarım	Madencilik	İmalat	Enerji	Hizmetler	Toplam
1980	98	21	376	6	70	571
1981	497	53	769	4	1.921	3.244
1982	209	51	500	3	793	1.556
1983	159	32	408	7	371	977
1984	104	53	584	10	425	1.176
1985	95	86	978	16	658	1.833
1986	87	144	1.347	8	905	2.491
1987	202	160	1.556	12	898	2.828
1988	118	161	1.544	13	906	2.742
1989	442	139	1.578	11	1.087	3.257
1990	1.415	64	1.231	3	428	3.141
1991	142	69	1.016	19	529	1.775
1992	24	63	1.002	10	454	1.553
1993	57	171	2.082	39	702	3.051
1994	26	74	874	13	407	1.394
1995	47	101	3.747	27	1.033	4.955
1996	98	131	3.301	37	1.457	5.024
1997	108	138	3.181	75	1.642	5.144
1998	145	135	2.468	46	1.497	4.291
1999	109	93	1.602	48	1.116	2.968
2000	94	85	2.095	46	1.201	3.521
2001	52	64	1.297	46	696	2.155
2002	42	101	1.955	29	875	3.002
2003	84	123	2.559	39	1.071	3.876
2004	82	168	2.558	47	1.223	4.078
2005	96	158	2.305	87	1.658	4.304
2006	94	132	1.614	55	1.194	3.089
2007	63	131	1.419	102	645	2.360
2008	73	136	1.478	144	618	2.449
2009	81	144	1.116	108	497	1.946
TOPLAM						84.751

Tablo 9: Yıllar İtibariyle Verilen Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı (Yatırım Tutarı – TL.)

YATIRIM						TL
YILLAR	Tarım	Madencilik	İmalat	Enerji	Hizmetler	Toplam
1980	57.513	4.028	247.166	365	18.013	327.085
1981	29.193	133.085	469.812	589	425.261	1.057.940
1982	18.323	11.372	508.612	342	193.822	732.471
1983	20.700	41.801	471.613	2.331	472.178	1.008.623
1984	43.076	176.579	723.150	49.810	259.838	1.252.453
1985	30.100	99.088	923.477	16.693.931	67.946.347	85.692.943
1986	33.690	200.988	4.276.954	9.497	27.047.845	31.568.974
1987	302.261	270.487	4.363.731	908.415	9.213.199	15.058.093
1988	136.247	223.369	7.311.696	2.201.591	28.180.486	38.053.389
1989	492.478	814.896	30.938.118	296.495	49.916.609	82.458.596
1990	2.743.811	1.182.081	42.966.745	7.224.647	12.234.538	66.351.822
1991	748.814	1.332.208	48.210.465	2.041.269	37.009.518	89.342.274
1992	777.618	3.386.623	139.783.765	7.092.164	88.759.973	239.800.143
1993	10.576.930	13.235.956	432.072.207	28.002.857	1.350.026.985	1.833.914.935
1994	6.639.974	5.909.473	297.173.983	23.715.000	995.435.418	1.328.873.848
1995	10.818.242	20.141.259	3.532.690.261	141.734.005	994.366.969	4.699.750.736
1996	42.239.575	26.564.034	2.293.603.266	200.336.577	920.507.743	3.483.251.195
1997	36.469.455	48.841.295	2.842.548.766	987.922.989	1.526.820.546	5.442.603.051
1998	107.438.302	92.975.827	2.402.712.331	441.763.231	2.039.361.847	5.084.251.538
1999	153.033.022	52.455.808	2.770.499.888	535.335.059	4.283.198.407	7.794.522.184
2000	122.459.935	69.384.566	3.692.595.612	2.486.650.902	3.036.310.507	9.407.401.522
2001	78.665.891	83.504.569	5.491.454.053	2.187.213.698	3.349.539.235	11.190.377.446
2002	97.876.954	580.982.426	8.184.637.515	474.115.482	4.997.420.532	14.335.032.909
2003	209.970.850	266.502.787	9.759.033.513	530.728.465	9.623.518.624	20.389.754.239
2004	253.854.955	464.378.534	10.524.222.850	895.558.300	4.413.512.486	16.551.527.125
2005	390.436.345	686.902.565	11.545.816.987	2.119.719.616	6.547.283.750	21.290.159.263
2006	511.771.472	579.029.522	11.045.174.961	1.934.848.106	8.260.997.811	22.331.821.872
2007	324.294.185	642.006.806	12.121.180.467	4.392.215.258	8.589.403.323	26.069.100.039
2008	359.857.815	711.474.287	10.200.837.532	8.731.875.952	8.351.745.510	28.355.791.096
2009	390.519.019	800.419.446	7.673.866.547	4.540.059.105	6.319.031.504	19.723.895.621
TOPLAM						219.964.733.425

Tablo 10: Yıllar İtibariyle Verilen Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı (İstihdam -Kişi)

İSTİHDAM						KİŞİ
YILLAR	Tarım	Madencilik	İmalat	Enerji	Hizmetler	Toplam
1980	7.546	1.261	48.093	12	2.674	59.586
1981	9.234	7.023	62.822	85	57.370	136.534
1982	3.918	4.375	37.914	31	25.390	71.628
1983	2.968	3.375	27.612	23	16.526	50.504
1984	2.377	5.845	41.944	76	13.221	63.463
1985	2.337	7.135	54.352	2.151	42.722	108.697
1986	1.864	11.981	75.891	255	56.077	146.068
1987	4.481	10.440	85.970	4.858	55.774	161.523
1988	2.284	6.257	179.004	14.935	66.460	268.940
1989	6.278	7.513	131.556	108	59.707	205.162
1990	20.763	6.677	123.909	211	30.119	181.679
1991	2.851	3.438	123.530	205	41.359	171.383
1992	1.135	2.753	67.046	129	42.579	113.642
1993	3.221	10.743	139.710	626	44.164	198.464
1994	1.660	2.820	60.463	180	26.165	91.288
1995	2.846	3.936	317.372	660	50.389	375.203
1996	5.743	4.606	185.965	514	72.231	269.059
1997	4.227	25.340	192.163	1.092	111.801	334.623
1998	7.405	5.081	146.220	743	125.353	284.802
1999	4.682	2.758	91.184	542	93.523	192.689
2000	5.374	2.665	90.700	1.723	86.259	186.721
2001	2.909	2.270	62.514	1.232	37.859	106.784
2002	3.041	6.499	86.102	301	44.840	140.783
2003	4.063	14.501	101.021	487	53.563	173.635
2004	6.431	7.665	97.634	2.029	50.425	164.184
2005	4.709	8.233	90.050	941	74.978	178.911
2006	3.911	4.406	60.994	1.448	49.904	120.663
2007	2.280	4.052	68.889	4.928	52.478	132.627
2008	2.590	4.673	47.267	5.142	38.696	98.368
2009	2.317	3.503	40.217	1.573	27.686	75.296
TOPLAM						4.862.909
Kaynak: HM						

Tablo 11: 2006 Yılı Ocak-Aralık Aylarında Verilen Yatırım Teşvik Belgelerinin İllere Göre Sektörel Dağılımı

İl	Sektör	Sektör	Belge Sayısı (Adet)	Sabit Yatırım (TL.)	İstihdam (Kişi)
MALATYA	01 - TARIM	02 - Hayvancılık	2	7.361.680	75
MALATYA	03 - İMALAT	12 - Madeni Eşya	1	940.000	30
MALATYA	03 - İMALAT	14 - Makina İmalat	1	1.200.000	30
MALATYA	03 - İMALAT	02 - Dokuma ve Giyim	8	84.504.073	533
MALATYA	05 - HİZMETLER	04 - Eğitim	1	1.978.888	-
MALATYA	05 - HİZMETLER	07 - Altyapı - Belediye Hizmetleri	9	9.918.510	221
MALATYA	05 - HİZMETLER	05 - Sağlık	1	1.374.569	10
MALATYA	03 - İMALAT	13 - Mesl.Bil.Ölç.Opt.Do.	1	310.000	20
MALATYA	03 - İMALAT	06 - Lastik-Plastik	2	17.970.258	130
MALATYA	03 - İMALAT	01 - Gıda ve İçki	5	12.055.562	183
MALATYA	03 - İMALAT	17 - Çimento	3	6.767.286	50
Toplam			34	144.380.826	1.282
Genel Toplam			3.086	21.432.273.628	120.320

Tablo 12: 2007 Yılı Ocak-Aralık Aylarında Verilen Yatırım Teşvik Belgelerinin İllere Göre Sektörel Dağılımı

MALATYA	03 - İMALAT	07 - Kimya	1	228.712	10
MALATYA	03 - İMALAT	01 - Gıda ve İçki	2	2.224.150	38
MALATYA	05 - HİZMETLER	05 - Sağlık	5	14.965.146	150
MALATYA	05 - HİZMETLER	06 - Diğerleri	3	3.710.000	10
MALATYA	02 - MADENCİLİK	03 - İstihraç ve İşleme	3	8.514.175	75
MALATYA	02 - MADENCİLİK	01 - İstihraç	2	3.907.773	40
MALATYA	05 - HİZMETLER	01 - Ulaştırma	1	1.486.000	10
MALATYA	03 - İMALAT	02 - Dokuma ve Giyim	8	69.344.170	416
MALATYA	03 - İMALAT	19 - İnşaat	2	3.015.470	10
Toplam			27	107.395.596	759
Genel Toplam			2.356	25.460.788.208	132.364

Tablo 13: 2008 Yılı Ocak-Aralık Aylarında Verilen Yatırım Teşvik Belgelerinin İllere Göre Sektörel Dağılımı

MALATYA	01 – TARIM	02 – Hayvancılık	1	3.500.000	15
MALATYA	03 – İMALAT	01 – Gıda ve İçki	6	15.977.095	303
MALATYA	03 – İMALAT	06 – Lastik-Plastik	5	13.520.000	135
MALATYA	04 – ENERJİ	01 – Enerji	3	32.000.000	54
MALATYA	05 – HİZMETLER	06 – Diğerleri	2	16.100.000	-
MALATYA	02 – MADENCİLİK	01 – İstihraç	1	3.500.000	20
MALATYA	02 – MADENCİLİK	03 – İstihraç ve İşleme	2	4.900.000	50
MALATYA	05 – HİZMETLER	07 – Altyapı – Belediye Hizmetleri	1	1.250.000	-
MALATYA	05 – HİZMETLER	02 – Turizm	1	22.566.262	80
MALATYA	03 – İMALAT	02 – Dokuma ve Giyim	4	20.237.429	130
MALATYA	03 – İMALAT	17 – Çimento	2	4.202.100	45
MALATYA	03 – İMALAT	12 – Madeni Eşya	2	7.183.167	30
		Toplam	30	144.936.053	862
		Genel Toplam	2.449	27.780.872.505	97.723

Tablo 14: 2009 Yılı Ocak-Aralık Aylarında Verilen Yatırım Teşvik Belgelerinin İllere Göre Sektörel Dağılımı

MALATYA	02 – MADENCİLİK	03 – İstihraç ve İşleme	1	6.500.000	25
MALATYA	03 – İMALAT	01 – Gıda ve İçki	9	30.957.725	483
MALATYA	03 – İMALAT	02 – Dokuma ve Giyim	4	23.689.470	954
MALATYA	03 – İMALAT	06 – Lastik-Plastik	1	1.300.000	6
MALATYA	03 – İMALAT	07- Kimya	1	1.495.000	17
MALATYA	03 – İMALAT	08- Cam	1	950.000	35
MALATYA	03 – İMALAT	14 – Makine İmalat	2	3.977.000	60
MALATYA	05 – HİZMETLER	04- Eğitim	1	4.879.340	60
MALATYA	05 – HİZMETLER	05 – Sağlık	2	3.295.362	17
MALATYA	05 – HİZMETLER	07 – Altyapı – Belediye Hizmetleri	1	800.000	5
		Toplam	23	77.843.897	1.662

		Genel Toplam	1.950	19.738.501.999	74.838
--	--	---------------------	--------------	-----------------------	---------------

Tablo 15: 2010 Yılı Ocak-Aralık Aylarında Verilen Toplam Yatırım Teşvik Belgelerinin Sayısı

Bölge	Belge Sayısı	Yatırım Tutarı	İstihdam
1. Bölge	73	1.094.009.508	2.432
2. Bölge	37	151.954.432	1.061
3. Bölge	78	455.273.865	3.159
4. Bölge	66	307.627.018	1.641
	254	2.008.864.823	8.293

Tablo 16: 2010 Yılı Ocak-Aralık Aylarında 4.Bölgeye ve Malatya'ya verilen Yatırım Teşvik Belgelerinin Sayısı

2010 YILI GENEL TEŞVİK SİSTEMİ INVESTMENT SYSTEM						
Bölge	İl	Sektör	Sektör	Belge Sayısı (Adet)	Sabit Yatırım (TL.)	İstihdam (Kişi)
4. Bölge	Malatya	İmalat	Lastik-Plastik	1	1.400.000	10
4.Bölge Toplamı				28	167.803.789	386
BÖLGESEL YATIRIMLAR						
Bölge	İl	Sektör	Sektör	Belge Sayısı (Adet)	Sabit Yatırım (TL.)	İstihdam (Kişi)
4. Bölge	Malatya	Hizmetler	Eğitim	1	4.199.891	40
		Toplam		1	4.199.891	40
4.Bölge Toplamı				38	139.823.229	1.255

Tablo 17: 2011 Yılı Ocak-Aralık Aylarında Verilen Toplam Yatırım Teşvik Belgelerinin Sayısı

Bölge	Belge Sayısı	Yatırım Tutarı	İstihdam
1. Bölge	105	2.939.174.561	3.479
2. Bölge	66	293.199.017	1.667
3. Bölge	130	838.348.653	3.402
4. Bölge	90	1.097.528.354	2.316
	391	5.168.250.585	10.864

Tablo 18: 2011 Yılı Ocak-Aralık Aylarında 4.Bölgeye ve Malatya'ya verilen Yatırım Teşvik Belgelerinin Sayısı

2011 YILI GENEL TEŞVİK SİSTEMİ						
Bölge	İl	Sektör	Sektör	Belge Sayısı (Adet)	Sabit Yatırım (TL.)	İstihdam (Kişi)
4. Bölge	Malatya	Madencilik	İstihraç ve İşleme	1	2.025.000	12
		İmalat	Dokuma ve Giyim	2	57.380.533	45
			Pişmiş Kil ve Çim. Ger.	1	3.987.000	18
		Toplam			5	20.968.000
4.Bölge Toplamı				41	813.869.555	954
2011 YILI BÖLGESEL YATIRIMLAR						
	Malatya	Tarım	Hayvancılık	1	6.053.000	30
		İmalat	Gıda ve İçki	2	6.035.000	50
			Dokuma ve Giyim	1	581.847	55
			Lastik-Plastik	1	7.100.000	36
		Hizmetler	Turizm	1	7.871.898	50
			Eğitim	1	7.000.000	25
		Toplam			7	34.641.745
4.Bölge Toplamı				49	283.658.799	1.362

Tablo -19.(2011)ocak Kasım aylarında verilen yatırım teşvik belgelerinin bölgesel dağılımı(sabit yatırımlara göre)

Tablo - 05B: Ocak - Kasım Aylarında Verilen Yatırım Teşvik Belgelerinin Bölgesel Dağılımı (Sabit Yatırımlara* Göre)
Table - 05B: Regional Breakdown Of Investment Incentive Certificates According To Fixed Investments* (January - November)
Rapor Tarihi : 15.12.2011

Report Date : 12.15.2011

* TL	Genel Teşvik Sistemi					Bölgesel Yatırımlar					Büyük Ölçekli					Ar-Ge Yatırımları					
	General Investments					Regional Investments					Large - Scale Investments					Research & Development Investments					
	Yıllar / Years	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
1. Bölge / Region I	15.757.821.796	14.928.274.681	10.274.223.242	7.430.854.399	11.961.503.729	0	0	2.573.705.039	4.461.472.366	5.148.580.502	0	0	3.024.024.328	2.240.604.298	6.192.613.844	0	0	0	0	30.320.107	24.985.590
2. Bölge / Region II	3.189.842.770	6.535.905.834	2.328.762.079	3.133.491.184	4.872.892.566	0	0	802.805.125	2.502.033.832	2.144.613.965	0	0	0	15.153.690.000	0	0	0	0	0	0	0
3. Bölge / Region III	6.650.759.060	4.414.052.060	6.053.585.656	5.080.158.297	6.920.345.549	0	0	1.388.972.123	5.331.339.161	3.902.953.793	0	0	348.820.744	286.226.000	264.975.955	0	0	0	0	0	0
4. Bölge / Region IV	2.671.129.347	4.576.814.980	2.255.817.113	2.220.260.787	6.140.237.546	0	0	723.631.982	2.866.719.082	1.927.949.434	0	0	127.727.293	0	0	0	0	0	0	0	0
TR82 (Kastamon, Çankırı, Sincop)	374.773.912	1.340.991.294	74.431.058	172.963.929	140.449.061	0	0	25.355.894	873.249.904	270.487.948	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)	796.597.367	1.128.924.959	1.222.744.775	1.016.032.870	2.374.569.483	0	0	47.077.280	248.970.249	218.524.101	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TRA1 (Erzurum, Erzurum, Bayburt)	204.037.565	274.405.753	413.906.457	204.877.772	389.752.609	0	0	235.737.330	260.788.177	238.565.449	0	0	127.727.293	0	0	0	0	0	0	0	0
TRA2 (Ağrı, Kars, Ardahan, Iğdır)	67.863.098	133.715.830	25.748.150	315.350.925	349.084.256	0	0	24.283.358	54.306.090	67.004.771	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TRB1 (Malazgirt, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	401.924.010	373.415.177	88.627.421	96.684.758	1.266.244.382	0	0	140.511.298	467.584.052	396.493.369	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari)	242.955.420	309.605.182	195.083.491	107.289.660	193.773.514	0	0	58.436.734	205.373.156	188.502.590	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır)	409.828.287	324.670.216	126.885.974	164.248.190	614.557.654	0	0	115.691.863	468.195.787	414.516.148	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)	172.198.759	691.086.569	108.389.787	142.812.683	811.586.587	0	0	69.838.909	281.327.771	182.555.058	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TR22 (Çanakkale İli Bozcaada, Gökçeada İleçleri)	1.150.929	0	0	0	0	0	0	6.699.316	6.923.886	1.300.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Genel Toplam / Grand Total	28.269.552.972	36.447.047.555	20.912.368.090	17.864.764.667	29.894.379.590	0	0	5.485.114.269	15.161.564.441	13.124.097.094	0	0	3.500.572.345	17.680.430.298	6.457.802.799	0	0	0	0	30.320.107	24.985.590

* TL	Çevre Yatırımları					KOBİ					Genel Toplam				
	Environmental Investments					SME Investments					Grand Totals				
	Yıllar / Years	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010
1. Bölge / Region I	0	0	24.237.000	0	0	311.527.582	419.651.374	202.061.124	0	0	16.069.349.378	15.339.926.055	16.098.256.733	14.163.251.170	23.327.683.665
2. Bölge / Region II	0	0	62.895.000	0	0	139.236.929	172.228.280	102.320.418	0	0	3.329.079.699	6.708.134.114	3.296.782.622	20.789.125.016	7.017.596.531
3. Bölge / Region III	0	0	0	0	0	181.479.854	297.315.950	126.024.843	0	0	6.832.238.914	4.711.368.010	7.917.403.366	10.697.723.459	11.988.275.297
4. Bölge / Region IV	0	0	0	0	0	66.646.109	123.557.970	41.545.069	0	0	2.737.775.456	4.706.372.950	3.148.721.457	5.086.979.869	8.068.186.980
TR82 (Kastamon, Çankırı, Sincop)	0	0	0	0	0	3.773.187	13.621.648	2.663.989	0	0	378.547.099	1.354.612.942	102.450.941	1.046.213.833	410.937.009
TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)	0	0	0	0	0	28.393.097	29.838.801	5.924.366	0	0	824.790.464	1.158.763.760	1.275.756.421	1.265.093.119	2.593.093.584
TRA1 (Erzurum, Erzurum, Bayburt)	0	0	0	0	0	5.252.631	6.052.384	2.227.500	0	0	209.290.196	280.458.137	779.598.580	465.665.949	628.318.058
TRA2 (Ağrı, Kars, Ardahan, Iğdır)	0	0	0	0	0	1.330.000	530.900	3.055.295	0	0	69.213.098	134.246.720	53.086.803	309.657.015	416.089.027
TRB1 (Malazgirt, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	0	0	0	0	0	7.064.899	26.184.255	9.612.240	0	0	408.988.909	399.599.430	238.750.959	504.268.820	1.662.737.731
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari)	0	0	0	0	0	1.470.625	18.324.512	5.237.751	0	0	244.426.045	327.929.694	258.757.976	312.662.816	382.276.104
TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır)	0	0	0	0	0	10.941.115	18.948.318	3.644.616	0	0	420.769.402	343.618.534	246.222.453	632.443.977	1.029.073.802
TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)	0	0	0	0	0	7.092.265	10.057.154	9.169.312	0	0	179.291.024	701.143.723	187.398.008	424.140.454	944.361.645
TR22 (Çanakkale İli Bozcaada, Gökçeada İleçleri)	0	0	0	0	0	1.308.290	0	0	0	0	2.459.219	0	6.699.316	6.923.886	1.300.000
Genel Toplam / Grand Total	0	0	87.132.000	0	0	698.890.474	1.012.753.574	471.951.454	0	0	28.968.443.447	31.459.801.129	30.461.148.477	50.737.079.513	49.501.652.473

Kaynak : Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Incentive Implementation and Foreign Investment

SONUÇ

Yatırım teşvik belgesi, yatırımcılara esas itibarıyla vergisel teşvikler sağlayan önemli bir belgedir. KOBİ ve az gelişmiş yörelere yönelik yatırımlarda da vergisel teşviklere ek olarak yatırım ve işletme kredisi ile arazi/arsa tahsisi olanağı da sağlamaktadır. Yatırım teşvik belgesi almadan da yatırımcı yatırımını yapabilir. Ancak, devlet bu belge ile yatırımcıya bazı destekler sağlamakta, yatırımının arkasında olduğunu ifade etmektedir. Daha da Öte ifade edersek, yatırım teşvik belgesi sahibi yatırımcı, belgesiz yatırımcıya kıyasla en azından psikolojik olarak finansal kurumlar karşısında daha güçlü konumda bulunmaktadır.

Yazımızda, teşvik unsurlarına her birinin ayrı bir yazı genişliğinde olması nedeniyle ayrıntılı olarak değinilmemiştir.

Hazine Müsteşarlığınca verilen yatırım teşvik belgelerine ilişkin bilgiler her ay Resmi Gazete'de yayımlanmaktadır. Dolayısıyla hangi yatırımcının, ne miktar yatırımı için yatırım teşvik belgesi aldığı ve ne gibi teşvik unsurlarından yararlandığı kamuoyunca açıkça görülebilecektir.

Bölgemizde işyeri çalıştırma şartlarını dışarıdaki yatırımcıya cazip hale getirilmesi için sağlanan teşvik tedbirlerinin mutlaka yerel birimlerce oluşturulması gerekir. Merkeziyetçi uygulamalar tatbikat esnasında birtakım aksaklıklara sebebiyet vermektedir. Daha reel ve gerçekçi olması için karar merciinin ve uygulayıcısının aynı yöre içerisinde olması gerekir.

Son çıkarılan teşvikte uygulanan kümeleme sınırları bunun en bariz örneğidir. Geçmiş yıllara göre alınan teşvik belge sayıları ile son iki yılda alınan teşvik belge sayıları bunun en bariz örneğidir. Kümeleme sınırlarının yatırım cinsine göre 500.000.-TL 'den veya 2.000.000.TL. 'den az olduğu takdirde teşvik tedbirlerinden faydalanamayacak olması bu teşvikin en büyük handikabı olmuştur. Ayrıca 2012 mart ayı itibarıyla hükümetin yatırım teşvik tedbirleri ile ilgili çalışmalarının tamamlandığını ilgili bakanlık tarafından başbakana sunulduğu ve bilahare başbakan tarafından kamuoyuna duyurulacağı belirtilmiş olup henüz açıklanmadığı için bu konudaki son çalışmalara yer verilememiştir.

Kaynakça

- COŞKUN, İsa (1999) “Yatırım Teşvik Belgesi ve Sağladığı İmkanlar” Yaklaşım, Sayı. 79,ss.45-61.
- ÇİLOĞLU, İsmail (1997), “Teşvik Sisteminin Değerlendirilmesi”, Hazine Dergisi, Sayı: 8, ss.1-15.
- ÇİLOĞLU, İsmail (2000) “Teşvik Politikalarının Yönlendirme Gücü”, Hazine Dergisi, Sayı:13, ss. 29-49.
- DİLİK Bedri ve M. Duran, (1998) “Türkiye’de Uygulanan KOBİ Teşvik Politikası ve Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi” Hazine Dergisi, Sayı :10, ss. 59-79.
- DPT (1999), İller ve Bölgeler İtibariyle Çeşitli Göstergeler, Ankara.
- DURAN, M. Sungur (1998) Türkiye’de Uygulanan Yatırım Teşvik Politikaları (1968-1998), Hazine Müsteşarlığı, Araştırma ve İnceleme Dizisi, Ankara.
- ESEN Adem ve Aziz Kutlar, (1997), “Sivas İl Merkezinde KOBİ’lerle İlgili Bir Anket ve Yorumu”, Revak, ss. 22-26,
- Hazine Dış Ticaret Müsteşarlığı,
www.hazine.gov.tr
www.dtm.gov.tr
www.tuik.gov.tr
- KUTLAR Aziz ve C. Öztaş (1996), Kalkınmada Öncelikli Yörelerdeki Teşvikli ve Teşviksiz Yatırım Uygulamaları, Çağ Ofset Matbaacılık, Elazığ.
- KÜÇÜKER Celal, (2000), “Teşvik Teorisi: Ekonomik Argümanlar ve Endüstri Politikaları”, Ekonomik Gelişme Teşvikler ve Sivas, (E. Telatar), Ankara, Türkiye Ekonomi Kurumu, ss.133-159.
- SARIASLAN, Halil (2000), “Doyuma Ulaşmış Sektörler Desteklenmeye Devam Edilecek mi?” Asomedy, Ankara.
- SERDENGEÇTİ, Turan (2000a), Türkiye’de Yatırım Teşvik Uygulamaları, Hazine Müsteşarlığı, Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü, Ankara.
- SERDENGEÇTİ, Turan (2000b), “Teşviklerin Genel Bir Değerlendirilmesi” Ekonomik Gelişme Teşvikler ve Sivas, (E. Telatar), Ankara. Türkiye Ekonomi Kurumu, ss. 119-128.
- SERDENGEÇTİ, Turan (2001), 2001 Yılı KOBİ ve Genel Yatırım Teşvik Mevzuatı ve Uygulamaları, Hazine Müsteşarlığı, Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü, Ankara.
- MALATYA Ticaret Ve Sanayi Odası Kaynakları
DİYARBAKIR Ticaret Ve Sanayi Odası kaynakları
ERZURUM Ticaret Ve Sanayi Odası kaynakları